

ระหม่อม อนุเสาวณีย์

■ ยาทไทยไม่ไร้ค่า

โดย ร. ท. อัม แสงปัญญา

■ ข้อคิดจากศิลาจารึก

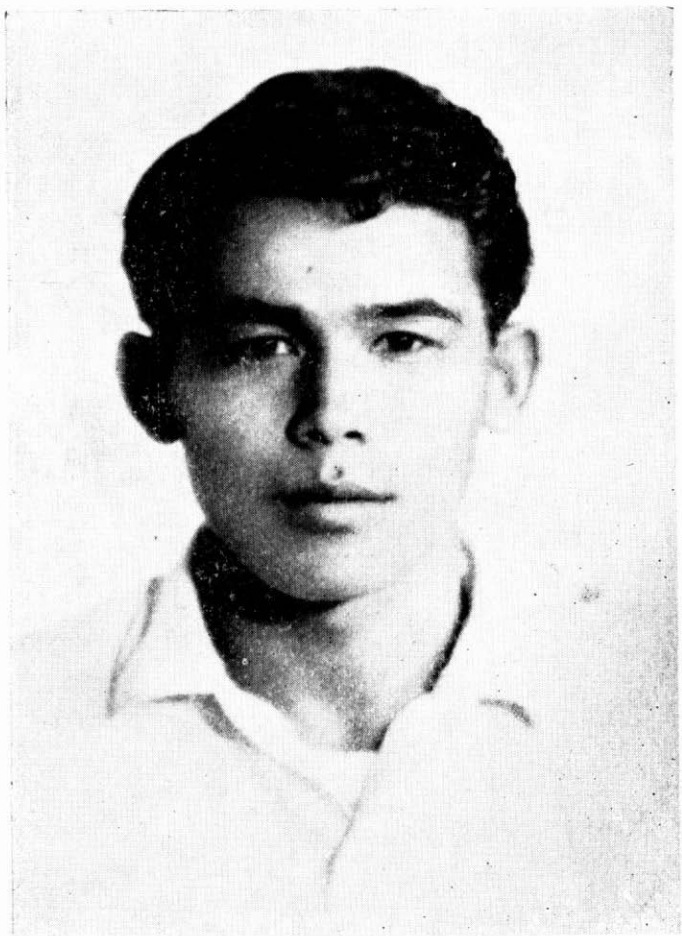
โดย อ. บุรินทร์รามาศย์

๑๘๒

Handwritten text in a non-Latin script, possibly Georgian or Armenian, including a signature and a date.

Handwritten text in a non-Latin script, including a signature and the date '26.4.13'.

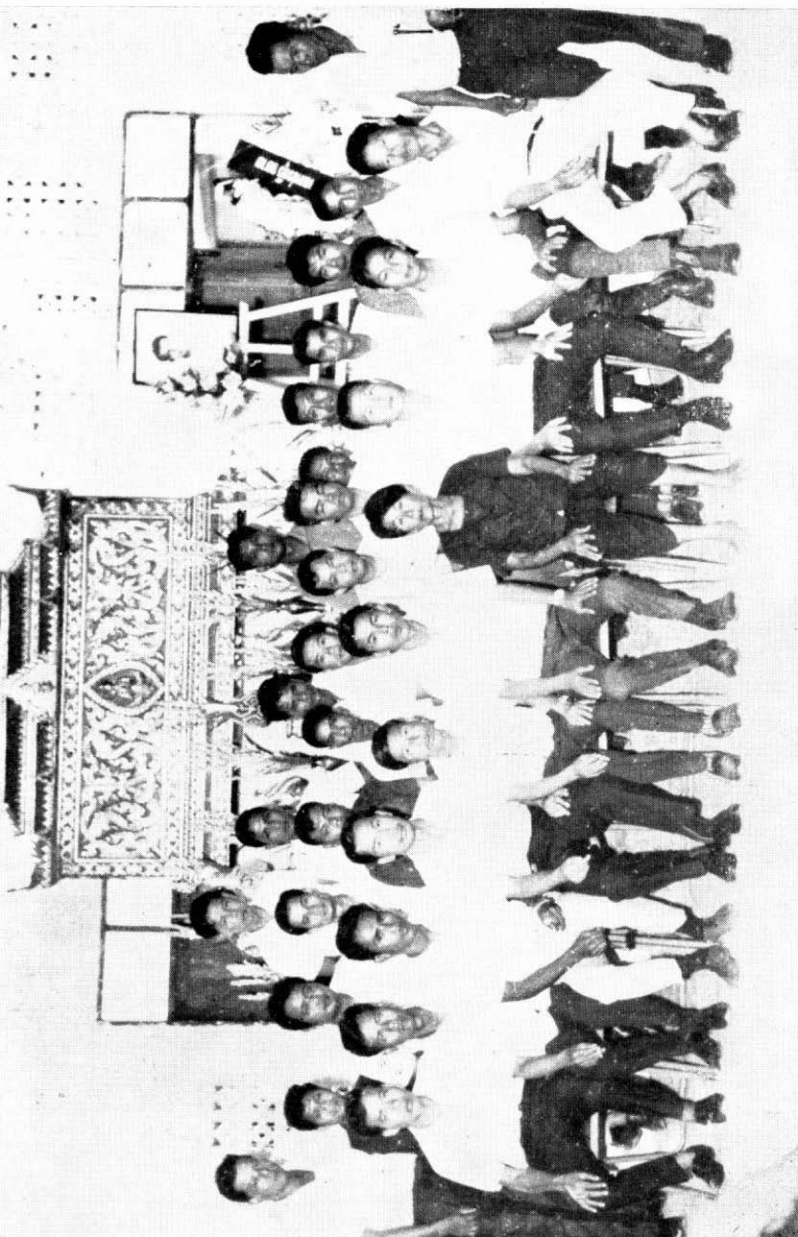

นายละม่อม พูนสวน
๗

ชัตะ 6 สิงหาคม 2485

มรณะ 15 พฤษภาคม 2512

ที่ระลึก

ในงานฌาปนกิจศพ

นายละม่อม พูนสวน

ณ วัดหนองแก

ต. ไร่สะท้อน

อ. บ้านลาด

จ. เพชรบุรี

วันที่ 14 กรกฎาคม 2512

เวลา 17.00 น.

หน้าว่าง

ประวัติ

เกิดเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ณ บ้าน

หนองแก ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
เป็นบุตรของคุณพ่อเมือง คุณแม่หลาย พูนสวน มีพี่น้อง
ร่วมบิดามารดา ๖ คน คือ

๑. นางละมุล ทองสมนึก
๒. นายเฉลียว พูนสวน ถึงแก่กรรม
๓. นายละม่อม พูนสวน ถึงแก่กรรม
๔. นายเฉลย พูนสวน
๕. นายบุญดั้น พูนสวน
๖. น.ส. ละม้าย พูนสวน

พออายุได้ ๘ ขวบ พ่อเขาเรียนที่โรงเรียนวัดหนอง-

แก (กถ่อมวิทยาคาร) เมื่อจบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้ว คุณแม่
ได้ส่งไปเรียนที่โรงเรียนคงคาราม ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๓ ย้ายมา
เรียนที่โรงเรียนบ้านลาดวิทยากรจบชั้นมัธยมปีที่ ๖

เมื่ออยู่ในวัยเรียนเป็นผู้ที่ชอบกีฬา เคยเป็นตัวแทนของโรงเรียนบ้านลาดวิทยา เข้าแข่งขันชกมวยสากลนักเรียน ผลปรากฏว่าเป็นรองแชมป์มวยสากลนักเรียนในรุ่นนั้นของจังหวัดเพชรบุรี และต่อมาเขาก็หันมาชกมวยไทย เพื่อช่วยเหลือการเล่าเรียน โดยอยู่ในค่าย "นรสิงห์" อยู่ในความควบคุมของ ร.ต.ต. สมรรถ ไวส์บาชัว แพ้นมวยเพชรบุรีจะรู้จักเขาในชื่อ "ทอมสัน นรสิงห์" ซึ่งเป็นนักสู้ที่มีฝีมือคนหนึ่ง

หลังจากจบการศึกษาแล้ว พักเที่ยวหางานทำตอนนั้นได้งานที่ยังไม่แน่นอน เทียวชกมวยบ้าง ต่อมาก็พอได้ถูกเกณฑ์ทหาร ไปรับราชการทหารอยู่ประมาณ ๑ ปี พอออกจากราชการทหารได้เขาก็กู้ทำงานที่เขื่อนเพชรในตำแหน่งเสมียนฝ่ายบำรุงรักษาโครงการชลประทานหลวงเพชรบุรี ซึ่งอยู่ในความควบคุมของ นายช่างทรงพร พรประพันธ์ และนายช่างสมชาติ ปิยะบวร ก็ได้ตั้งใจทำงานจนเป็นที่เชิดชอของผู้บังคับบัญชา และเป็นที่รักใคร่ของผู้ร่วมงาน ในปี ๒๕๓๐ ตำแหน่งเสมียนคุมคนงานคลองสายใหญ่ฝั่งซ้ายว่างลง ได้รับ

แต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาให้ไปแทน เนื่องจากเป็นคนในท้องถิ่นนั้นด้วย เมื่อได้มาอยู่ฝั่งชายใต้ตงออกตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถและได้ผลดี โดยจัดส่งน้ำให้ชาวนาได้ทำนากันอย่างทั่วถึง ติดต่oprสานงานระหว่างชาวนากับชลประทานแข็งแรงแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างดี สำหรับคนงานที่อยู่ในความควบคุมของเขาประมาณ ๑๐๐ คนเศษ เขาใช้วิธีปกครองแบบกันเอง ให้ความยุติธรรม เมตตาส่งสาร แก่คนงานทุกคน จึงเป็นที่รักใคร่ของคนงานทุกคน

สำหรับในด้านเพื่อนฝูง เป็นผู้ทรมเพื่อนมากมายหลายระดับให้ความสนิทสนมกับเพื่อน รักเพื่อนทุกคนอย่างจริงใจ ไม่เคยดูถูกเพื่อน ไม่เห็นแก่ตัวสำหรับเพื่อนอย่างไรก็ได้ พึงเป็นที่รักของเพื่อนทุกๆ คน อนันเพื่อน ๆ ของพทรามกันดี

ส่วนด้านพนอง เป็นที่รักและนับถือของญาติทุกคน เพราะให้ความเคารพอ่อนโยนต่อญาติผู้ใหญ่ รักและเมตตาญาติผู้น้อย คอยประสานความสามัคคีในบรรดาญาติให้

ความรักใคร่ปรองดองกัน ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ช่วยได้
อย่างเต็มที่

สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับแม่และน้อง ๆ หวังไว้และตั้งใจที่
จะเป็นหลักของครอบครัวและของวงศ์ตระกูล เป็นหลักคุ้มครอง
ของน้องในโอกาสต่อไป แต่ชีวิตของพี่สั้นเหลือเกินโดยที่ไม่
มีใครคาดคิด การจากไปของพี่จึงเป็นการทิ้งความอาลัยโศก-
เศร้า อารมณ์ ไว้กับแม่ น้อง ๆ ญาติ เพื่อน ๆ สักที่จะลืมได้

ความดีของพี่ประจักษ์ต่อสายตาผู้นั้น ดู ๆ ก็ไม่มี
อะไร แต่ความดีของพี่หมดต่อญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา
เพื่อน ๆ และผู้ร่วมงานย่อมทราบกันดี ขอให้คุณความดีของ
พี่จงไปสู่สุคติและสถิตย์อยู่ในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

จากน้อง

เฉลย พูนสวน

แต่ละม่อม

ละม่อม พูนสวน ในฐานะทางด้านการปฏิบัติงานเป็นผู้
อยู่ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า แต่ในด้านส่วนตัวแล้ว
ข้าพเจ้าถือว่าละม่อมคือน้องผู้เสมือนเพื่อนของข้าพเจ้าคนหนึ่ง
ข้าพเจ้ารักและไว้วางใจเขามาก ไม่ว่าจะในด้านส่วนตัว
หรือด้านการปฏิบัติงาน ละม่อมจะปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
และสำเร็จอย่างงดงามเสมอ งานด้านส่งน้ำและบำรุง
รักษาของโครงการชลประทานหลวงเพชรบุรีฝั่งซ้ายซึ่งละม่อม
ดูแลรักษาการแทนช่างรักษาคลองอยู่นั้น ผลงานที่เขาปฏิบัติ
ออกมาได้ผลเป็นที่ชื่นชมมาก เป็นผู้ที่ประสานงานระหว่าง
ชลประทานและกสิกรรมผู้นำชลประทานได้อย่างดีเยี่ยม ทำ
การส่งน้ำและระบายน้ำได้ทันต่อความต้องการของตนชาว
ผลิตของชาวนาเมื่อปีที่แล้วเกือบเขียวได้เต็มที ทั้ง ๆ ที่ฝนแล้ง

จัดในตอนต้นฤดูการทำนา และมีน้ำท่วมมากตอนปลายฤดู
การทำนา

ละม่อมเป็นผู้ที่กว้างขวางมากใน จังหวัด เพชรบุรี รู้จัก
คนมาก เป็นที่รักของบรรดาเพื่อนฝูงโดยทั่วไป มีจิตใจเป็น
ลูกผู้ชายโดยแท้จริง โอบอ้อมอารีต่อผู้น้อย สัมมาคารวะต่อ
ผู้ใหญ่ เมตตาบรรณาถ์ต่อคนทุกชั้นยาก กล้าได้กล้าเสีย นับ
ได้ว่าเขาเป็นเพชรแท้เพียง

ในการจากไปของละม่อม เป็นการสูญเสียอย่างหนึ่ง
ของข้าพเจ้า ทงนได้สร้างความอาลัยให้แก่ข้าพเจ้ามาก การ
จากไปของละม่อมเป็นการจากไปแต่ร่างกายเท่านั้น คุณความ
ดีที่ละม่อมได้ประกอบไว้ยังคงอยู่ตลอดไป และ ประทับใจ ข้าพ-
เจ้าอยู่ตลอดกาล การจากไปครั้งนี้ขอวิญญาณของละม่อมจง
สู่สุคติ และไปสิงสถิตย์ในสรวงสวรรค์ ณ สัมปราชญ์เทอญ.

สมชาติ ปิยะบรร

18 มิ.ย. 12

เขาไปแต่ตัว

คุณละม่อม พุนสวน พนักงานชลประทานเขื่อนเพชร เป็นเพื่อนรุ่นน้องที่สนิทชิดชอบของผมคนหนึ่ง ในจำนวนเพื่อนทั้งหมด เรายุ่กและสนิทกันตลอดทั้งครอบครัวไปมาหาสู่กัน อยู่เสมอมาไม่เคยขาด ในด้านส่วนตัวของละม่อมเองเป็นคนรักเพื่อนฝูง ใจกว้าง กล้าได้กล้าเสียในสิ่งที่ถูกควรอารยอารอบแก่เพื่อนทุกคน เขาจึงเป็นที่รักใคร่ของบรรดาเพื่อน ๆ ในการประสบบ อุบัติเหตุเนื่องจาก รถ จักรยานยนต์ พลิกคว่ำ ทำให้เขาต้องจากพวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับ จึงเป็นที่น่าเสียดายและนำความโศรกเศร้า มาสู่ครอบครัว และญาติมิตรทุกคน

ในการจากไปของคุณละม่อมครั้งนี้ นับว่าเป็นการสูญเสียเพื่อนที่แสนดีคนหนึ่ง แต่การจากไปของเขาเป็นการ

ไปแต่ร่างกายเท่านั้น คุณความดีที่คุณละม่อม ได้ประกอบ
ไว้ยังคงปรากฏอยู่มีรูหยา

จึงขอ ตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณของคุณละม่อม
ผู้ล่วงลับไปแล้ว จงไปสู่สุคติสัมปรายภพเทอญ.

สวัสดิ์ ศรีสวัสดิ์

ปลัดอำเภอตรี

อำเภอบ้านตลาด จังหวัดเพชรบุรี

ละม่อม หนึ่งในตระกูลพลสวน และเป็นความหวัง
ของวงศ์ญาติว่าจะเป็นผู้ซึ่งเป็นที่เชิดชูวงศ์ตระกูลได้ ด้วยความ
เป็นคนจริง แต่เวลาสำหรับเขามีน้อยเกินไป ไม่ทันที่จะ
กระทำการใดไว้เป็นอนุสรณ์ในชีวิตนี้ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม
ความคิดซึ่งเคยประจักษ์ต่อเพื่อนฝูงและญาติมิตร ก็คงอยู่ใน
ความทรงจำอย่างมิรู้เลือน สำหรับข้าพเจ้าเอง ละม่อมเป็น
ทั้งพี่และเพื่อน เพราะละม่อมเป็นบุตรของลุงและเราเติบโต
มาด้วยกันในวัยเด็ก เราจึงเป็นเพื่อนคนแรกในชีวิตของกัน
และกัน การจากไปของละม่อมอย่างไม่มีวันกลับนี้ จึงทำ
ให้ข้าพเจ้าต้องเสียสิ่ง ทิ้งกันไป ทั้งสองอย่าง พร้อมกัน คือทั้งพี่
และเพื่อนรัก ซึ่งข้าพเจ้าไม่อาจบรรยายออกมาตามความรู้สึก
ได้ว่ามีความรู้สึกอย่างไร จึงได้แต่ขอตงจิตอธิษฐานให้
วิญญาณของละม่อมผู้ล่วงลับไปแล้วจงไปสู่สุคติเถิด

ชวน พูนสวน
สหกรณ์ทำยาง จำกัด

ไว้อาลัย

คุณละม่อม กับข้าพเจ้าเป็นญาติกันและข้าพเจ้ากับ
ละม่อมเคยกินเคยนอน ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ คุณ
ละม่อมนี้เป็นคนจิตใจกว้างขวาง มีเพื่อนฝูงรักใคร่มาก ใน
การจากไปของคุณละม่อมนี้ เป็นการสูญเสียญาติสนิทไปคน
หนึ่ง แต่การจากไปของคุณละม่อมนี้จากไปแต่ร่างกายเท่านั้น
แต่ความดีของคุณละม่อมยังฝังใจไว้กับเพื่อน ๆ และญาติมาก
ตลอดจนเพื่อนฝูงก็ต้องระลึกถึงความดีของคุณละม่อมอยู่เสมอ
ขอให้วิญญาณของคุณละม่อม พุณส์วนจงไปสู่สุคติภพ

เทอด

จาก

ประเสริฐ เทียนกู่

(น้อย)

ไว้อาลัย...แด่ ละม่อม พูนสวน

โดยกะทันหันและโดยไม่คาดคิด พวกเราทุกคนได้
ทราบข่าวการมรณกรรมของ ละม่อม พูนสวน ด้วยความ
สลดใจเสียใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง

การสูญเสียคนหนุ่มที่ร่าเริงแจ่มใส มีน้ำใจเสียสละ
อดทนและกำลังมีอนาคตก้าวหน้าในทางราชการอย่างนับพัน
ทำให้พวกเราเสียดายเป็นอย่างมาก

ของดวงวิญญาณของ ละม่อม พูนสวน จงไปสู่สุคติ
ภพ เทอญ.

จาก

บุญส่ง เฉลย พีระชัย

๔ ๒ ๐ ๕ ผิงซ้ายรำลึก

คุณละม่อม พูนสวน เป็นเสมียนคุมงานคลองส่งน้ำ
ผิงซ้ายของโครงการชลประทานหลวงเพชรบุรี คุณละม่อม
เป็นทรกนบถของคณงานและประชาชนในท้องถิ่นนี้ เพราะ
เป็นตัวแทนของ น.ค.ช. ในเรื่องงานด้านผิงซ้ายและการส่ง
น้ำให้ชาวนาโดยทั่วไป ข้าพเจ้าและคณงานผิงซ้ายและประ-
ชาชนรู้สึกเสียดายอาลัยคุณละม่อม เป็นอย่างมาก ในเมื่อ
คุณละม่อมต้องจากไป พวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับ ความดี
ของคุณละม่อม พวกเราชาวผิงซ้ายทราบกันดีทุกคน
ขอให้ความดีนั้นจงช่วย นำวิญญาน ของคุณละม่อม
พูนสวน จงไปสู่สุคติภพเทอญ.

จาก

นายมี สี่ฟ้า และชาวผิงซ้าย

3 กรกฎาคม 2512

แต่คุณ ละคร่อม

ละคร่อม—ละคร่อม ข้าพเจ้าคุ้นเคยพบปะกันมาไม่น้อยกว่าสิบปี และตอนไป ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ยื่นเลี้ยงพูด—เลี้ยงเรียก และบทบาทที่ไม่ซ้ำแบบใคร จากเขาออกแล้ว การจากไปของเพื่อนอย่างยุติธรรมครั้งนี้ ทงความอาลัยต่อข้าพเจ้า และเพื่อน ๆ อย่างทั่วหน้ากัน เปรี๊ยะเหมือนข้าพเจ้าได้ขาดผู้ทกนอุดมคติ “แห่งความซื่อสัตย์” เยี่ยงคุณละคร่อม คงจะหาไม่ง่ายขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าและเพื่อน ขอยอมรับความมั่นใจเป็นหนึ่งในของคุณละคร่อม ยากที่จะลืมเขาผู้นลงได้

ละคร่อม เรื่องสั้น ของละคร่อม ก็จบลงด้วยความอาลัย
ยัง.....อนิจจา เพื่อนรัก

ขอให้กรรมดีของเพื่อนที่สะสมไว้ชาตินี้ จงตามไป
ตอบสนองในภพหน้าด้วยเทอญ

สิงห์ เลียบแหลม

ยาไทยไม่ไร้ค่า

โดย ร. ท. อัม แสงบุญหา บ.ภ., บ.ว.
ครูพิเศษฝ่ายวิชาการ สาขาเภสัชกรรม และเวชกรรม
โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ พระนคร

เนื่องจากคุณอำนวย บูรินทรามาตย์ ได้มาพบข้าพเจ้า
ว่าจะพิมพ์หนังสือที่ระลึกแจกในงานฌาปนกิจศพญาติ ดังนั้น
ข้าพเจ้าในฐานะผู้บรมวิชาแพทย์แผนโบราณ จึงสนองความ
ต้องการคุณอำนวยทันที อาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านบ้าง
ไม่มากนักน้อ

บุคคลเราทุกคนควรจะมีความรู้ไว้สำหรับบริหาร และ
รักษาร่างกายสุขภาพของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้มีความสุข
และปราศจากโรคร้ายเบียดเบียน การที่จะไม่ให้เกิดโรคหรือ
เป็นโรคอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นสิ่งเหลือวิสัยของมนุษย์
ดังนั้นเมื่อเกิดโรคหรือเกิดอาการเจ็บป่วยขึ้น จึงอาศัย

หมอมและยาเป็นสิ่งบำบัดและรักษา ให้บรรเทาอาการทุกชั
 ษะมานานนั้น ๆ ให้หายไปได้ตามความรู้ความสามารถของแต่ละ
 บุคคล ด้วยเหตุนี้เราท่านทุกคนควรจะทราบอาการของโรค
 และยาไว้บำบัดและรักษาบ้าง เมื่อคราวเจ็บไข้อาจจะเป็น
 ประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อย ดังจะได้กล่าวไว้พอเป็นสังเขป
 ดังต่อไปนี้

1. แผลเน่าเปื่อยพุพอง

แผลปากหมุและแผลกลายต่างๆ และแผลกามโรค
 ซึ่งรักษาหายยาก ยาใส่แผลมีดังนี้:-

1. ดินสอพอง สะตุ	หนัก	8 บาท
2. กะลามะพร้าว	„	5 „
3. พิมเสนอย่างดี	„	2 „
4. ไบมะลิแห้ง	หนัก	1 บาท
5. ชันตะเคียน	„	1 „
6. ส่ารส้มสะตุ	„	2 สั่ง

วิธีทำและวิธีใช้

๕๕. ยาทั้งนี้ตำเป็นผงให้ละเอียด ใส่วิโรยแผลดังกล่าวมา

2. อาการไข้เกี่ยวแก่โลหิต

อาการไข้เกี่ยวแก่โลหิต นั้นมีอาการหลายสถาน เรียกว่าไข้กำเดาใหญ่ ไข้กำเดาน้อย แพทย์สมมุติไปต่างๆ เพราะโรคทุกโรคย่อมโลหิตเสียเป็นส่วนมาก อาการอันเกิดแก่โลหิตนั้น ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ตัวร้อนจัด ตาแดง เป็นถ่ายโลหิต ให้หนักสมองหนักหน้ามากบางที่ผุดขึ้นมา เป็นวงแดง-ดำ-เหลือง แล้วยกทำพิษไปเป็นประการต่างๆ บางที่อาจเจียนออกมาเป็นโลหิต และบางที่ให้อุจจาระมีสีต่างๆ บางครั้งให้ชดอุจจาระมีสีต่างๆ สุดแท้แต่อาการของโรคจะแสดงออกมา แต่ลักษณะอาการของโรค อันเกิดแต่โลหิต เป็นพิษมามากหลายประการ สำหรับรักษานั้นก็จัดไว้ มากชานเช่นเดียวกันกับอาการของโรคที่เกดขึ้น ดังนี้จะได้ กล่าวแต่ที่สำคัญๆ พอไว้รักษาเท่านั้น ดังนี้

ถ้ามีอาการเป็นไขขึ้น ให้ตัวร้อนกระหายน้ำ ให้ปวดศีรษะเป็นกำลัง ปวดตามเนื้อตัว อุจจาระ มีสีต่างๆ มี สะดวก ให้สระบัวร้อนสระบัวหนาว ปากชม ปากเป็ดยวกระหายน้ำ ผัวหนังเหียวแห้ง เบื่ออาหาร ผุดเป็นเม็ดขึ้นตามตัว ทำพิษ เป็นประการต่างๆ ดังนี้ ควรใช้ยาชานานนี้:—

1. บอระเพ็ด	2. ขำตาแดง
3. กระชาย	4. เม็ดตุ๊กกาด
5. จันทน์ ทง ๒	6. มะแว้งต้น
7. จันทนา	8. หัวเหว้หมู
9. ไพล	10. รากขี้เหล็ก
11. เกาสะค้ำ	12. รากชะพลู
13. จุกโรหิณี	14. สันเท่ห์
15. กรุงเขมา	16. เปลือกมูกหลวง
17. รากตองแตก	18. รากแฝกหอม
19. กฤษณา	20. กล้าพิก
21. ขอนดอก	22. ชะลูด
23. อมเขย	24. ส้มอทง ๒
25. ดอกพิกุล	26. ดอกบุญนาค
27. เกษรบัวหลวง	28. ดอกสำรึก
29. โกงสุทง ๒	30. เทียนทง ๒

๒๕
ยาทงนเอาหนกตั้งละเสมอภาค

วิธีทำและขนาดรับประทาน ต้ม 3 ชั่วโมง รับประทาน 3 เวลา ก่อนอาหาร ถ้าจะให้ทุเลาแทรกดีก็เลือกได้ตามธาตุหนักเบา

3. แก้อาการอ่อนเพลียหลังจากหายไข้

เมื่อได้รักษาคนไข้หายเป็นปกติแล้ว แต่ยังมีอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร อิดโรย ต้องการจะให้เจริญอาหาร ยาวนานขึ้นเป็นยารักษาหลังจากหายไข้ หรือเรียกว่าฟื้นไข้ ยามดังนี้

1. รากเจตมูลเพลิง	2. ดอกดีปลี	}	หนักสี่ล
3. เฉากหาง	4. เถาสะค้าน		
5. รากชะพลู		}	2 ล
6. ผลมะตมอ่อน	7. ขมิ้นออย		
8. บอระเพ็ด	9. ผลกระตอม	}	หนักสี่ล
10. ดอกพิศุณ			
11. กานสะเดา 33 กาน			1 บาท

วิธีทำและขนาดรับประทาน ต้ม 3 ชั่วโมง รับประทาน

ทานก่อนอาหาร ครั้งละ ๒ ช้อนโต๊ะ เจริญอาหารและแก้ไอ
 เพลี้ยไค้

4. ยาแก้มูกกิดระดูขาว

สตรีก่อนเวลามีประจำเดือน ทำให้มูกกิดระดูขาว
 ตกหนักหรือเป็นฝ้าภายในมดลูก ทำให้ตกหนอง เรียกว่า
 มูกกิด บางทีระดูขาวมากเกินไป ยารักษา ดังนี้

1. ไบมะขาม	2. ไบส้มป่อย	} หนักถึงละ
1 บาท
3. ไบส้มเสี้ยว	4. ไบมะขามแขก	
5. ไบมะกา	6. ไบมะนาว	
7. ข้าตาดำแดง	8. หัวหอม	
9. ดินประสีวขาว	10. เกล็ดสินไช้	
11. ส่ารส้ม	12. รากหนามเล็บเหยี่ยว	
13. ข้าวเย็นทั้ง ๒		

วิธีทำและขนาดรับประทาน ยาทั้ง ๓ เอา ๒
 รับประทานครั้งละ ๒ ช้อนโต๊ะ ๓ เวลา ก่อนอาหารและก่อน
 นอน

๕. สัตว์มีพิษกัดต่อยและยาพิษยาสั่ง

สัตว์กัดต่อย! ตลอดทำอาการแสดงทำพิษของ
สัตว์มีพิษแต่ละประเภทดังต่อไปนี้

(1) งูทุกชนิดกัดหรือขบเอากัด ให้มีอาการปวดและ
หาวนอน คนไข่มหาสติแตก ขอให้รีบงูได้แล้วทันที จงแก้
ด้วยยาชานานนเถิด

1. รากคันทน์ 2. รากเม็ก

3. รากเกียงป็น

ยาทงนฝนด้วยน้ำท่า ให้ได้คูนึ่งหรือถนึ่ง ใส่
มาให้เต็มถึงหรือเต็มคู แล้วใส่ยา 3 รากนฝนลงพอประมาณ
แล้วให้เสกด้วยคาถาน

“อมประพิษ มหาประพิษ ข้างเข่าพิษร้อนให้เย็นปาน
ทราย ข้างเข่าพิษอายุให้มันเย็นปานน้ำ ข้างเข่าทางปากดำ
และเหวม มนต์ชาตซาเข่าทางปาก ข้างเข่าแต่หัวปอนปก
ชอดออกท...อมสัพพาชยวิสัฬหาย”

ให้เสกพระคาถานให้ได้ 3 คาบ เข่าลงในคูน้ำทฝน
นั้นแล้วเอามาพนคนที่ถูกงูกัดคนนั้นจนเปียกทั่วทงตัว แล้วเวลา

จะเป่าปากแผลให้พวยหาย ให้เอาใบหรือก้านหญ้าคาเล็ก
 คาถาน 3 คาบ แล้วเอาหญ้าคาขีดแต่หัวคนถูกงูพิษกัดนั้น
 พร้อมเป่าด้วยคาถานลงมาจากงูถูกงูพิษกัดนั้นให้ได้ 3 ครั้ง ทุก
 ครั้งให้ทิ้งหญ้าคามั่งดินเสีย และให้คนไขกนยำนั่นด้วย

คาถานได้มาจากทางเหนือดีมาก มีชื่อเสียงในแถบ
 นั้น ขวัญข้าว 6 ส้ม ดอกไม้ 5 คู่ น้ำหอม ผ้าขาว 1 ผืนแดง

คาถานใช้เป่าแผลงบ้อง ตะขาบ ปลาตุ๊กก็ เป็นแต่
 เพียงเป่าหรือพ่นเฉยๆ ก็หายแล

อนึ่ง เอาหัวตุ๊กพิษฝนกับน้ำเหล้าทาปากแผลที่ถูกงูกัด
 ก็หายได้เช่นกัน ลองใช้ดูเถิด และให้ใช้ยาตุ๊กพิษชานัน
 ประกอบด้วยควยามดงน

1. รากผักเสี้ยนไทย
2. ขเถาโตกอนเส้า 3 ก้อน
3. น้ำสุรา

วิธีทำและวิธีใช้ เอารากผักเสี้ยนทุบผสมกับขเถา
 และน้ำเหล้า ให้ผู้ถูกงูพิษกัดกินและทาพอกปากแผล ตุ๊กพิษ
 ออกมาหาย

(2) ถ้าหมาบ้ากัด หรือหมากัดตัว คว้า มากัด
ถ้ามีอาการแสดงเป็นพิษหมาบ้าเกิดขึ้น ให้รักษาด้วยยา
ชานานัน

1. เปลือกกระทู้มดง (เปลือกทุ้มโคก)
2. เปลือกหนามเล็บเหยี่ยว
3. เปลือกตุ้มกา
4. เปลือกเป้งาขาว

ยาทั้ง 4 นี้เอาแต่เปลือกและล้างสะอาดและทำพิธี
เอาด้วยหมากและบุหร

วิธีทำและวิธีใช้รักษา ให้เอาเปลือกไม้ทั้ง 4 ล้าง
มาทุบให้ละเอียดหรือเป็นฝอยๆ แล้วเอาสุรากลูกให้เข้ากัน
ดีแล้ว ห่อด้วยผ้าขาวอมครามให้เรียบร้อย เอาชานันใหม่ใส
แล้วเอาห่อยานประคบแต่หัวคนที่ถูกหมาบ้ากัดนั้นจนลงมาก
ตัว ถ้าคนเป็นบ้าพิษสุนัขบ้า คลั่งอยู่กัด ให้ผูกด้วยไม้ขนไก่
ประคบที่ศีรษะก่อนภายในเวลาอันสมควร คนที่เป็นพิษสุนัข
บ้าจะนอนหลับ แล้วจึงประคบให้ทั่วตัว ทาตง 15 วันหาย
ถ้าอยากทราบว่าพิษหมาบ้าจะหายหรือยัง ให้คนนั้นกิน

ตักกะเตนหรือหน่อไม้ตอง ถ้าไม่มีอาการเกิดขึ้นแสดงว่า
หาย

ยาขนานนี้แก้หามาบ้างตจนหอนเห่า แสดงอาการโรค
กลัวน้ำหรือโรคพิษสุนัขบ้าและจระเข้กัดหาย สัตว์ ๒ ชนิดนี้
ถ้าได้รักษาrichtงกล่าวมานี้หาย ได้เคยรักษามาแล้ว

(๓) ถ้าถูกยาพิษหรือยาสิ่งสิ่งหนึ่งสิ่งใดกัด คนไข้มี
อาการเจ็บมือเขี้ยว ฟันโยกคลอน หรือเป็นประการหนึ่ง
ประการใดก็ดี ถ้าแก้ได้เร็วให้แก้ด้วยยานี้

1. เอาใบช้อยสด	1 กำมือ
2. ข้าวสาร	1 หยิบมือ

วิธีทำและขนาดรับประทาน ให้ตำยาทั้ง ๒ สิ่งนี้ให้
เข้ากันดี เอน้ำผสมลงไปสักครึ่งแก้ว กินลงไปอาเจียนและ
ถอนพิษออกมาหาย

(๔) ถ้าถูกยาสั่งมานานแล้ว ฟังมากินของแสดลงนม
อาการให้ชักสลับ และเล็บมือเล็บเท้าเขี้ยว ปากเปื่อย ดิน

ลอก ฟันโยกคลอน เหงือกเขียว เลือดออกตามฟันให้ใช้
ยาดังนี้

1. กระจกทอนขาวฟัน ด้วย น้ำท่า หรือ น้ำธรรมดา กิน
หาย หรือจะใช้ยาดังนี้ต่อไปก็ได้

1. รากหญ้านางแดง
2. แก่นขามแดง
3. แสงเมค

วิธีทำและวิธีใช้ ฝนด้วยน้ำท่าหรือน้ำธรรมดา กิน
หาย

6. ยาดองบำรุงกำลัง

ยาดองนี้ใช้ได้ทั้งหญิงและชาย เป็นยามหากำลังยัง
นัก ถ้าผู้หญิงมีสามเลือดหามกิน จะบังเกิดกำลังมาก กลาย
เป็นหญิงแพศยาไป ให้กินได้แต่คนป่วยหรือต้องการบำรุง

กำลังเท่านั้น ขาขนานติดองแล้วเลิกหญิงงามได้ 35 คน เป็น
ชาติ ถ้าไม่มีกำลังแล้วให้ตองกินเถิดคั่นก

1. เจ้าโพล	1	ทะนาน
2. หัวกะท้อ	1	„
3. เถววลยเปลียง	1	„
4. เถาคันแดง	1	„
5. เถาชิงช้าชาติ	1	„
6. บอระเพ็ด	1	„
7. ลูกคัดเค้า	1	„
8. หัวข่าลิง	1	„
9. หัวปรง	2	บาท
10. หัวข้าวข่า	2	„
11. หัวดองดิง	2	„
12. ลังกระรอน	1	บาท
13. ตรีชวา	1	„

14. ใบส้มเสี้ยว	18	ใบ
15. ใบมะนาว	14	,,
16. ใบส้มซ่า	16	,,
17. มะกรูด	33	ผล
18. ขี้เหล็กยอดดำนึ่งสุก	1	ทะนาน
19. หัวกระชาย	1	,,

วิธีทำและขนาดรับประทาน ต้มน้ำให้สุกหนึ่งปี๊บ
 ได้ให้ไว้ให้เย็น แล้วเอายาทั้งนี้ใส่ลงไปต้มไว้ 14 วัน ได้
 เกือบสี่ตุ้ 1 ซึ่ง เต็มเกือบสี่ตุ้หรือพอเค็ม แล้วเอามากรองน้ำ
 รับประทานครั้งละ 2—4 ช้อนโต๊ะ 3 เวลา ก่อนอาหาร

สรรพคุณ แก้ไข้ในท้อง แก้ริดสีดวง แก้คลื่นเหียง
 แก้โรคเรื้อรัง แก้แน่นหน้าอก แก้ไอ แก้เสมหะ แก้หน้า
 เหลืองเสีย บำรุงกามหญิงชายให้กำเริบ ยาขนานนตรีราคา
 ไร่เล็กหญิงงาม 35 คน ถ้าคนดื่มกำลังแล้วห้าม จะเป็นหญิง
 แพศยาไป บำรุงกาม บำรุงกำลังตันัก

7. เล็บมือและเล็บเท้า

ถ้าเป็นโรคเกิดกับเล็บมือและเล็บเท้าเกิด บางครั้งเล็บ
กดเนอระหว่างริมเล็บทำให้เป็นหนอง ซึ่งเรียกว่าเล็บขบกด
โดยมากเกิดกับชาวนา ตำนาน เล็บมือขบทำให้เกิดเป็นหนอง
ดังนี้

1. ใบเทียนข้อมเล็บใบสด 1 กำมือ

2. ข้าวสาร 1 หยิบมือ

วิธีทำและวิธีใช้ ตำของสองสิ่งนี้ให้ละเอียดแล้วใส่
น้ำพอซนๆ เอาพอกเล็บมือและเล็บเท้า ใช้ผ้าพันไว้ประมาณ
12 ชั่วโมง จึงแกะผ้าพันออกเสียก็จะหายได้

สำหรับเล็บเท้าโดยมากมักเป็นเล็บขบที่หัวแม่เท้า ยา
รักษามดังนี้

1. หอยโข่งสด 2. เกลือ

วิธีทำและวิธีใช้ ให้เอาหอยโข่งสดเผาไฟ ให้แห้ง
ทางปากหอยโข่งซนแล้วได้เกลือนิดหน่อย พอหอยโข่งสุกดี
ยกลงเสีย แต่อย่าให้น้ำในหอยโข่งหกหรือเผาไฟจนแห้งได้
พออุ่นเอาน้ำในปากหอยโข่งเทลาดลงในหัวแม่เท้า ทำสัก 2
ครั้งห่างกัน 7 วัน เล็บหัวแม่เท้าขบก็จะหาย

8. ยาแก้เลือดออกตามไรฟัน

ยาแก้เลือดออกตามไรฟัน ออกไม่หยุด เป็นจันต
ชด นวมอเป็นร่อง ก็เคยรักษาหายมาแล้ว ดวยยามตงน

1. เอาผลมะนาวมาขุดให้เป็นเล็กลอก เอาเล็กลอกนทาที่
เหงือกตามไรฟันจนทั่ว

2. เอาไม้รวกเผาไฟแช่น้ำฝน อมสลบกันไปกับผิว
มะนาวน ยาขนานนเคยรักษาหายมาแล้ว

9. ยาแก้หญิงมีระดูไม่สะดวก

ยาแก้หญิงมีระดูไม่สะดวก เลือดไม่งาม ขับระดู แก่
หน้าเป็นสิ่ว เป็นฝ้าดำดำ ขับประจำเดือนให้ออกสะดวกดี
ดวยยามตงน

1. เปยผู	3. เปย	) เผาไฟให้ไหม้
2. หอยขม	3. ตัว	
3. ยักไข่ไฟ	4. รากผักขาว	
5. เทียนดำ	6. สารส้ม	

๗. รากออยซาง

หนักถึงละ 1 บาท

วิธีทำและขนาดรับประทาน ยาทางขนาดเป็นผง
 ละเอียด รับประทานครั้งละ 1 ช้อนชา กับน้ำสะอาดหรือน้ำ
 มะกรูดมะนาวกินได้ 1 เดือน ระวังสะอาดเลือดบริบูรณ์หายดี
 นึก

ข้อคิดจากศิลาจารึก

ความตั้งใจเดิม คิดว่าจะขอ
เรื่องท่านผู้นั้นมาลง แต่เนื่องจาก
เวลา กระชั้น ชิด มาก เกรง จะไม่ทัน
งาน ทำให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม
ต้องเขียนเอง การเขียนอย่างรีบเร่ง
นี้ เชื่อว่าต้องมีสิ่งผิดพลาดไม่น้อย

ถ้าหากบังเอิญมีสิ่งใดที่ดำหรือ
พองจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้าง ก็
ขออุทิศให้คุณละม่อม พูนสวน ผู้
ถ่วงถ่วง ซึ่งเป็นทั้งเพื่อนและน้องที่
รักยิ่งของผู้เขียน สำหรับความผิด
พลาดและไม่ดีทั้งหลายนั้น ผู้เขียน
ขอน้อมรับผิดแต่เพียงผู้เดียว

อ. บรินทรามาตย์

63 บ้านบุ ต. ศิววิราช

อ. บางกอกน้อย ธาบุรี

คิลาจารึกเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า และสร้างเกียรติภูมิแก่ชาติไทยเราอย่างใหญ่หลวง ดังที่อาจารย์เจือ สตะเวทิน กล่าวไว้ว่า คณะนักกฎหมายเห็นว่าเป็นเอกสารสำคัญ เพื่อพิสูจน์ว่าชาติไทยเป็นชาติเฉลียวฉลาด มีระบบการปกครองไว้เพื่อนำมาศึกษาได้ คณะนักกฎหมายว่าชาติไทยเรามีวัฒนธรรมสูงเทียบ กับ อังกฤษ ที่มีแมกนาคาตาเป็นรัฐธรรมนูญของอังกฤษ(ปัจจุบันอังกฤษไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่ถือประเพณีรับรองสิทธิของประชาชน) พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ทรงจารึก เพราะฉะนั้นประเทศต่างๆ ในโลกรู้จักเรา เพราะเราส่งหลักคิลาจารึกจำลองไปไว้ที่กรุงเจเนวา

ดร. เซเตส์ แปลเป็นภาษาฝรั่งเศส เขียนคำอ่านเอาคำแปลมาประกอบไว้ที่เจเนวา โลกจะรู้เรงนออย่างกว้างขวางต่อไป

คิลาจารึกสมัยสุโขทัยมีมากมายหลายหลัก ผู้เขียนได้พิจารณานำมาเป็นข้อคิดนั้นอาศัยหนังสือ ประชุมคิลาจารึก

ภาคที่ 1 ซึ่งเป็นจารึกสมัยสุโขทัย และมุ่งหนักไปเฉพาะจารึก
หลักที่ 1 เป็นจารึกครั้งแรกที่สุดในจำนวนทั้งหมด ตัวอักษร
เป็นหนังสือไทยแบบของพ่อขุนรามคำแหงแท้ๆ เริ่มจารึก
ใน พ.ศ. 1835 ข้อความในตอนต้นเป็นข้อความของพ่อขุน-
รามคำแหง ฯ แต่ตอนท้าย ๆ กลายเป็นข้อความผู้อื่นเขียน
พรรณนาถึงพระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหง ฯ ตลอด
จนสภาพของเมืองสุโขทัยทั้ง ทางด้านความเจริญ รุ่งเรือง ของ
บ้านเมือง ศาสนา ศีลธรรม จรรยา วัฒนธรรม ประเพณี
เศรษฐกิจ สังคม และสภาพชีวิตของชาวสุโขทัยทั่ว ๆ ไป

ข้อความในศิลาจารึกเป็นร้อยแก้ว จำนวนของภาษา
สระสลวย เพราะมีการรับสัมผัสระหว่างข้อความต่อเนื่องกัน
เช่น "...ในนามปลา ในนามข้าว..." มีคำพูดเป็นคำคู่กันเช่น
"...ลูกเจ้าลูกขุน..." ใช้จำนวนสั้น ๆ ตรง ๆ เข้าใจง่ายแบบ
ไทยแท้ ๆ

ศิลาจารึกหลักนี้มีลักษณะดีเหลือมสูง 1 เมตร 33 ซม.
มีฐาน 4 ด้าน กว้าง 35 ซม. บรรจุจารึกลายสี่ (หนังสือ) ไทย
ทั้ง 4 ด้าน อักษรประมาณ 1500 คำ เป็นคำที่แปลงมาจาก

ภาษาอื่น 404 คำ คำบาลีสันสกฤตราว 63 คำ เขมรราว 13 คำ ภาษาอื่นๆ นอกจากนั้น 11 คำ ที่เป็นภาษาไทยราว 317 คำ ศิลปินกวีเจ้าฟ้าชายมงกุฎฯ (สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ขณะเสด็จไปสุโขทัยได้พบในปี พ.ศ. 2376 จึงนำมากรุงเทพฯ ซึ่งอยู่ที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติทุกวันนี้

ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ปราชญ์ทางภาษาตะวันตกของชาวฝรั่งเศสได้แปลข้อความออกมาให้ศึกษาถึงความในศิลปินกวีได้พิมพ์เป็นหนังสือ และได้แพร่ออกไปทางตะวันตกอย่างกว้าง* โดยถูกแปลให้เป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์ขายออกจำหน่ายแพร่ในประเทศอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ. 2400 แปลเป็นภาษาเยอรมัน พิมพ์จำหน่ายแพร่ในประเทศเยอรมันนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2408 ทางฝรั่งเศสได้แปลและพิมพ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2434

นับเป็นโชคของคนไทยที่บังเอิญศิลปินกวีหลักที่ 1 เป็นหลักเก่าที่สุดและสำคัญที่สุด แต่ปรากฏว่าเมื่อพบแล้วมี

* ปรากฏในเรื่องวัฒนธรรมสุโขทัย โดยหลวงวิจิตรวาทการ

ขอความเกอบสัมพันธ์ทั้งหมด ส่วนที่หลงก่อน ๆ นั้น แม้จะ
พบที่หลงแต่ตัวหนังสือชำรุดเสียมาก

เนื่องจากศิลาจารึกเป็นหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ที่
สำคัญยิ่งดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพถึงเมืองสุโขทัยราช-
ธานีไทยเมื่อประมาณ ๗๐๐ ปีมาแล้ว เมื่อพิจารณาถึงประวัติ
ศาสตร์ในสมัยอื่น ๆ ของไทย แล้วนำมาเปรียบเทียบเหตุ-
การณ์ดู ทำให้เกิดข้อคิดมากมาย บางทีอนุชนชาวไทยจะได้
รับบทเรียนจากประวัติศาสตร์ เพื่อประโยชน์ของชาติบ้าน
เมือง อันเป็นมรดกตกทอดที่บรรพบุรุษผู้สร้างมาด้วยความ
บากบั่น เสียสละ และมรดกอนันต์จะได้มั่นคงต่อไปอย่างไม่มี
วันสิ้นสุด ผู้เขียนใคร่ขอท้าวความถึงประวัติศาสตร์ไทยที่ต่อ
เนื่องและเกี่ยวของกันลึกเล็กน้อย

ไทยเสียน่านเจ้า

หลังจากไทย น่านเจ้า เจริญเป็น บั๊กแผ่นมา
นานประมาณ 600 ปี ก็อ่อนอำนาจเนื่องจากต้องทำ
สงครามรบเคียงกับจีนอยู่เสมอ จนกำลังเรื่องอำนาจ
ได้พยายามดำเนินการปราบปรามแคว้นต่างๆ อยู่
ตลอดเวลา ขณะนั้นขุนศึกสำคัญของจีนชื่อ ฮูบเฉียะ
คือกุบไลข่าน* พระอนุชาของพระเจ้าเทียนจงจักรพรรดิ
จีนเป็นแม่ทัพได้ยกทัพรบกับไทยน่านเจ้าหลายครั้ง จน
ในที่สุดจีนได้ รัชชชนะอิสรภาพ ของน่านเจ้าก็ศูนย์
สลายลงใน พ.ศ. 1796 (บางตำราว่า พ.ศ. 1797 บาง
1779 บาง) ด้วยนามือของกุบไลข่าน

* กุบไลข่านนี้เป็นหลานของเจงกีสข่านเชื้อชาติมองโกล
ซึ่งได้ถูกจีนกลืนชาติ และต่อมาภายหลังได้เป็นจักรพรรดิจีนคือ
พระเจ้าวังซีโจ้วองค์ปฐมกษัตริย์ราชวงศ์หงวน

ไทยยึดอำนาจขอม

เมื่ออาณาจักรน่านเจ้าถึงแก่อวสาน ทำให้เกิดการอพยพครั้งใหญ่เป็นหมู่ ๆ โดยมีหัวหน้าควบคุม เคลื่อนย้ายกันตามเส้นทางที่เคยอพยพมาแล้ว ในกาลก่อน ๆ บางพวกก็แยกลงมาตามแม่น้ำโขง บางพวกแยกไปตามลุ่มน้ำคงเข้าสู่ดินแดนแคว้นต่าง ๆ ของสุวรรณภูมิ บางพวกก็มารวมกับพวกที่อพยพมาอยู่เดิม กลายเป็นพวกใหญ่ ชุนบางกลางท่าวเจ้าเมืองยาง (เป็นเมืองอยู่ในแคว้นชเลียง) กับชุนผาเมืองเจ้าเมืองรัตเป็นพระสหายกัน ได้ช่วยกันรวบรวมกลุ่มคนไทยจัดเป็นกองทัพเข้าตีเมืองสุโขทัยของขอม ซึ่งมีโศภนด่าง เป็นข้าหลวงรักษาเมือง และได้รับชัยชนะ กองทัพขอมร่นหนีไป ชุนผาเมืองและคนไทยมีความนับถือ ชุนบางกลางท่าว จึงอัญเชิญให้ชุนบางกลางท่าวเป็น กษัตริย์ครอง กรุงสุโขทัยและเฉลิมพระนามว่า ชุนศรีอินทราทิตย์ เป็นปฐมกษัตริย์ราช-

วงศ์พระร่วงได้ประกาศเอกราช และ ตั้งกรุงสุโขทัยเป็น
ราชธานีประมาณ พ.ศ. 1800 (บางตำราว่า พ.ศ.
1811)

ราชวงศ์พระร่วงสุโขทัย

การปกครองที่ขุนศรีอินทราทิตย์นำมาใช้ คง
เป็นไปตามระบอบเดิมที่เคยปกครองมา คือระบอบ
บิดาธิปไตย (Patriarchal Family) เป็นแบบพ่อปก
ครองลูก มีความใกล้ชิดสนิทสนมเสมือนอยู่ในครอบครัว
หรือวงศ์ญาติเดียวกัน ประชาชนนิยมเรียกผู้ปก
ครองว่า “พ่อขุน” จึงได้ใช้คำนี้ต่อมา

สุโขทัย สมัยเริ่มตั้งเป็นประเทศเอกราช นั้น
มีอาณาเขตไม่กว้างใหญ่โตเท่าใดนัก ในระหว่างบ้าน
เมืองเริ่มก่อร่างสร้างตัวใหม่ ต้องต่อต้านทำศึกกับศัตรู
และปราบปรามผู้แข็งเมือง ขณะเดียวกันก็ทำศึกเพื่อ
ขยายอาณาจักรให้มั่นคงต่อไป สมเด็จพระยา
ดำรงราชานุภาพทรง บันทึกว่า ดินแดนตอนใต้ ของกรุง

สุโขทัยเห็นจะลงมาเพียงปากน้ำโพ ได้ต่อลงมาขึ้น
 ยังคงเป็นอาณาเขตของขอมที่เมืองละโว้ (ลพบุรี) อยู่
 ทางด้านเหนือคงติดต่อกับอาณาจักรลานนา ซึ่งเป็น
 ประเทศพันธมิตรเชื้อชาติไทยด้วยกัน

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ มีพระราชโอรสที่เติบโต
 โตขึ้นมาและครองราชย์สองพระองค์ คือพ่อขุนบาล
 เมือง รัชกาลที่ 2 และพ่อขุนรามคำแหงพระราชโอรส
 องค์เล็ก รัชกาลที่ 3 ของราชวงศ์พระร่วง พระนาม
 'รามคำแหง' นั้นได้รับพระราชทานจากพระราชบิดา
 เป็น การปูน บำเหน็จ ความดี ที่ได้แสดง ความ เก่งกาจ
 สามารถ เมื่อคราวตามเสด็จไปรบกับขุนสามชนเจ้า
 เมืองฉอดที่เมืองตาก เมื่อพระชนมายุเพียง 19 พรรษา
 ตั้งพระราชประวัติที่จารึกไว้ในศิลาจารึกของพ่อขุนราม
 คำแหงคอนันต์ของหลักที่ 1 ว่า "พ่อขุนศรีอินทรา-
 ทิตย์ แม่ขุนนางเลื่อง พุทฺธิบาลเมือง ตูพนอง
 ทองเดียว ๕ คน ผู้ชายสาม ผู้หญิงสอง พ่อเฒ่าผู้ชาย

เตียมเตียงเล็ก (ตั้งเตียงเล็ก) เมื่อกุขนใหญ่ได้สืบเก่า
 เข้า ขุนสามชนเจ้าเมืองฉอดมาทเมืองตาก พ่อกุไป
 รบขุนสามชนหัวซ้าย ขุนสามชนขี้นมาหัวขวา ขุน
 สามชนเกลอนเข้าไพร่ฟ้าหน้าใส่พ่อกุ หนีญญายพาย
 จะแจ กุบ่หน กุขข้างเนกพล กุขบ่เข้าก่อนพ่อกุ กุ
 ต่อข้างด้วยขุนสามชนตนกุฟุ้งข้างขุนสามชนตวซอมาด
 เมืองแพ ขุนสามชนพายหนี พ่อกุจึงชนชอกุ ชอ
 พระรามคำแหง เพื่อกุฟุ้งข้างขุนสามชน”

ความในศิลาจารึกตอนนั้น มีความสำคัญอัน
 ก่อให้เกิดข้อคิด ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในตอนหลัง

พ่อกุขุนศรีอินทราทิตย์เสด็จสวรรคตในปีใดไม่
 ปรากฏ พระราชโอรสองค์ใหญ่สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ทรง
 พระเยาว์ ฉะนั้น พระองค์ที่สอง คือขุนบาลเมืองได้
 เสด็จราชย์ต่อจากพระราชบิดา เป็นกษัตริย์รัชกาลที่ ๒
 แห่งราชวงศ์พระร่วงสุโขทัย และได้เสด็จสวรรคตประ
 มาณปี พ.ศ. ๑๘๒๑

ยอดกษัตริย์แห่งประวัติศาสตร์ไทย

เมื่อดินรัชสมัยของพ่อขุนบาลเมือง พระราชอนุชาคือพ่อขุนรามคำแหง ชนครองราชย์สืบต่อมา เป็นกษัตริย์รัชกาลที่ 3 ตอนนั้นอาณาจักรสุโขทัยพุ่งชนสู่ความเจริญเติบโตสูงสุด อย่างรวดเร็วฉับพลัน ปาฏิหาริย์ ด้วยพระอัจฉริยภาพอันประกอบด้วย พระปรีชาญาณ และเดชานุภาพของพระองค์ ที่ได้ขยายอาณาจักรออกไปได้กว้างที่สุด เพียงระยะเวลาไม่กี่ปี ทรงดำเนินรัฐธูภิบาลโยบาย ในราชอาณาจักรให้เจริญรุ่งเรืองสูงสุดอย่างน่ามหัศจรรย์ยิ่ง ความเจริญก้าวหน้าทุกด้านในสมัยพระองค์ เป็นการปูพื้นฐานวัฒนธรรมประจำชาติ ทำให้ไทยเป็นไทยมาตราบเท่าทุกวันนี้ ฉะนั้นพระองค์จึงได้รับถวายพระเกียรติเป็นพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งเป็นมหาราชองค์ที่ 1 ของชาติไทย

ไทยนั้ร่าชอาณาจักร

พ่อขุนรามคำแหง ไม้พระทัย รวบรวม รัฐของพระญาติพระวงศ์ที่ต่างเป็นอิสระ ให้เข้าร่วมเป็น

อาณาจักรได้หมด เพื่อให้นักต่างชาติไทยให้เป็นปึก
เป็นแผ่น จึงได้เมืองต่าง ๆ เข้ามารวมอยู่ในอาณาจักร
มากมาย

พ่อขุนรามคำแหง เป็นมหाराชที่สามารถแผ่
อาณาภาพของ กรุงสุโขทัย ออกไปได้ อย่าง ไพศาล ที่สุด
อาณาจักรได้สามารถปกครองไปได้ถึงปลายสุดของ
แหลมมลายู (คลุมประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
ในปัจจุบันหมด)

ในสมัยที่ไทยมี อำนาจ ปกครอง ไปได้ไกลถึง
เพียงนั้น อาณาจักรมอญได้เสื่อมโทรมลงมาก ด้วย
กิลบายอันสุขุม รอบคอบรอบรู้ของพ่อขุนรามคำ-
แหง สามารถทำให้อาณาจักรมอญทั้งอาณาจักร
จนกระทั่งถึงเมืองหงสาวดี มาเป็นเมืองขึ้น ของไทยทั้ง
หมด ทางด้านเหนือได้เมือง แพร่, น่าน และแม่
อาณาจักรไปจนถึงแดนเมืองชะวา (หลวงพระบาง)
ทางด้านตะวันออกแผ่ออกไปจนถึงเวียงจันทน์ และ

เวียงคำ แต่ทางตะวันตกเฉียงเหนือขึ้นไปถึงเขต
ติดต่ออาณาจักรลานนา ซึ่งเป็นอาณาจักรไทยด้วย
กัน และผู้ครองนครอาณาจักรลานนา คือ พระยา-
เม็งราย เจ้าเมืองเชียงราย กับ พระยารำเมือง เจ้า-
เมืองพะเยา เป็นราชสัมพันธ์มิตรกับพ่อขุนราม-
คำแหง จึงมิได้รุกขยายอาณาเขตออกไปทางด้านนี้
การแผ่อาณาจักรนปรางค์ ในศิลาจารึกหลัก
ที่ 1 ด้านที่ 4 ตอนท้ายว่า “ปราบเบืองตะวันตก
รอดสระหลวงสองแคว ลุมมาจายสคาเท้าฝั่งของ
ถึงเวียงจันเวียงคำเป็นทีแล้ว เบืองหัวนอนรอด คน
ทพระบางแพรภัสพรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี ศรี-
ธรรมราช ฝั่งทะเลสมุทรเป็นทีแล้ว เบืองตะวันตก
รอดเมืองผอด เมือง... หงสาวดี สมุทรห้าเป็นแดน
เบืองต้นนอน รอดเมืองแพร์ เมืองม่าน เมือง.....
เมืองพลึงพนฝั่งของ เมืองชะวา (หลวงพระบาง) เป็น
ทีแล้ว ปลุกเลี้ยงฝูงลูกบ้านลูกเมืองนั้น ชอบด้วย
ธรรมทุกคน ”

ความในจารึกที่แสดงถึง พระปรีชาญาณ ใน
 ทางเป็นผู้นำของพระองค์ และให้ข้อคิดว่า การมี
 พระบรมเดชานุภาพ คู่มืออำนาจ ไปถึง เมืองใหญ่ เมือง
 น้อย จนแม้พระบารมีออกไปกว้างขวางมากมายเช่น
 ๕ นี้ พระองค์มิได้มัวเมาอำนาจ มีแต่ให้ความคุ้ม
 ครองช่วยเหลือให้ความเป็นธรรมทุกคน ถ้าเป็นคน
 ๕ ธรรมดาก็ก้าวได้ว่าเป็นผู้มีอำนาจ แต่ไม่ใช่พระเดช
 พยายามใช้แต่พระคุณ และให้ความเป็นธรรมเป็น
 ๕ อย่างดี ย่อมเป็นที่เคารพนับถืออย่างยิ่งแก่ผู้อยู่ใต้การ
 ปกครองนั้น นอกจากนยังสร้างอำนาจด้วยพระวิจาร์ณ
 ๕ ญาณอันสูงส่ง รักสามิตรภาพของประเทศที่เป็นมิตร
 คืออาณาจักรล้านนา ซึ่งมีเลือดเนื้อเชื้อสายเป็นไทย
 ๕ ด้วยกัน เป็นการสร้างพรรคสร้างพวกเอาไว้ ช่วย
 ๕ เหลือซึ่งกันและกันต่อไป

กำเนิดอักษรไทย

พ่อขุนราม คำแหง ได้ทรง คิดตัว หนังสือนไทย
 เรียกว่า "ลายสือไทย" ๕ ๕ ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1826 โดย

ดัดแปลงจากอักษรขอมหวัด และอักษรมอญ มา
ประดิษฐ์เป็นตัวหนังสือไทย โดยประวัติสังเขปดังนี้

เมื่อ พ.ศ. 400 จีนแผ่อำนาจรุกรานไทย
เข้ามาโดยลำดับ ไทยต้องย้ายมาตั้งภูมิลำเนาติดกับ
อาณาเขตของมอญ (ขณะนั้นมอญกำลังรุ่งเรือง)
ไทยจึงรับเอาอารยธรรมจากมอญหลายอย่าง เช่น
ความรู้ทางศาสนาและอักษรศาสตร์ ชาวไทยได้เอา
อักษรมอญมาแปลงให้เขียนภาษาไทย และลักษณะ
อักษรอาหม อักษรลือ อักษรผู้ไทย ที่ใช้กันอยู่ทุก
วันนี้ล้วนเป็นลักษณะของอักษรมอญเก่าทั้งสิ้น

เมื่อ พ.ศ. 1500 พวกขอมได้แผ่อำนาจเขต
มาถึงดินแดนไทยริมน้ำยมได้ปกครองเมืองชะเลียงและ
สุโขทัยในครั้งนั้น พวกไทยคงจะได้ศึกษาอักษรขอม
หวัดมาใช้ในราชการบ้านเมือง

ภายหลังพระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ประกาศตั้ง
กรุงสุโขทัยเป็นอิสระ พ.ศ. 1800 อำนาจขอมใน

สยามประเทศอันลง กษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงสุโขทัย
มีพระราชประสงค์ ให้ราษฎรพื้นเมืองเลิกประเพณี
ธรรมเนียมขอม และจะได้เลิกใช้ภาษาเขมรในทาง
ราชการแต่จะให้ใช้ภาษาไทย

ครั้นถึงรัชกาลพระเจ้ารามคำแหง มีพระราช
ดำริเห็นว่า อักษรที่ไต่แบบมาจากมอญ ไม่สะดวก
แก่การเขียนภาษาไทย ทั้งการจะใช้อักษรขอมล้วน
ไม่เป็นการสมควร เพราะเมืองสุโขทัยได้เป็นอิสระ
แล้ว* พ่อขุนรามคำแหงจึง “หาใคร่ใจในใจ แล
ไล่ลายสื่อไทยนี้” ตามความในศิลาจารึก

ลายสื่อไทยที่ พ่อขุนราม คำแหง ทรงคิด ขึ้น
เป็นที่น่า อัจฉริยะ โดยที่ทรงบัญญัติ ให้เขียนสระ และ
พยัญชนะไว้บรรทัดเดียวกัน บังเอิญไปเหมือนวิธี
เขียนของโรมันเข้า ทำให้เขียนสะดวกและรวดเร็ว
ส่วนประเทศรอบ ๆ บ้านเราทั้งหลายนั้น เขาใช้

* บ่อมาจากเรื่องกำเนิดอักษรไทยในตำนานอักษรไทยของศาสตราจารย์
ยอร์ช เซเดส์

หนังสือตัวละครคำเช่นจีนและญวน ใช้สระอยู่ต่างหรือ
 บนพยัญชนะ เช่น เขมร หรือเขียนจากขวาไปซ้าย
 เช่นแขกบางพวก ไทยเราเขียนจากซ้ายไปขวาเช่น
 เดียวกับยุโรปอีก นอกจากนี้ภาษาพูดของเขมรและ
 มอญไม่มีเสียงสูงเสียงต่ำ ไม่ต้องใช้เครื่องหมาย
 วรรณยุกต์ใด ๆ เครื่องหมายวรรณยุกต์ของอักษร
 ไทยนี้ พ่อขุนรามคำแหงทรงคิดขึ้นเพื่อให้ออกเสียง
 ได้ชัดเจนเท่ากับการพูดของคนไทย ในศิลาจารึกของ
 พ่อขุนรามคำแหงมีอยู่ 2 อย่างคือ ไม่เอกกับ
 กากบาท*

การที่พ่อขุนรามคำแหงทรงคิดหนังสือไทยขึ้น
 นี้เป็นพยานแห่งความฉลาดสามารถ ของพระองค์ เป็น
 อย่างยิ่ง ถึงแม้พระองค์จะมีได้ทรงคิดขึ้นเอง โดยตรง
 ก็ไม่แปลกอะไร เพราะทั้งอักษรขอมและมอญเอง
 ก็เอาแบบมาจาก อักษรอินเดียตอนใต้ ซึ่งได้ดัดแปลง
 ต่อมาจากอักษร “พราหฺมี” เป็นอักษรจารึกของ

* คำานอักษรไทยของศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์

พระเจ้าอโศก เมื่อ พ.ศ. 300 ซึ่งพวกพราหมณ์คิด
แบบขึ้น โดยได้แบบมาจากอักษรของชาติเพื่อนซึ่ง
เป็นชาติแรกที่คิดหาวิธีเขียนหนังสือ โดยใช้อักษรล้วน
ไม่ได้ใช้รูปอย่างอียิปต์หรือจนทเคยใช้เขียนภาษาของ
เขา

การมีอักษรไทยของเราเอง เป็นสิ่ง ประเสริฐ
สุด เป็นเครื่องวัฒนธรรมของไทยแท้ ก่อให้เกิด
ความก้าวหน้าทรงคุณประโยชน์อันยิ่งใหญ่แก่ชาติไทย
ตัวอักษรไทยที่เกิดขึ้นในเมืองสุโขทัย ได้แพร่
หลายไปในประเทศใกล้เคียงดั่ง ๆ กันคือ ในแดน
ลานช้าง และลานนาไทย ภายหลังในแดนลานช้าง
ตัวอักษรไทยได้ถูกดัดแปลงเป็นอักษรลาว ซึ่งใช้อยู่
ในเวียงจันทน์ในปัจจุบัน

ฝ่ายไทยทางใต้ตั้งแต่สมเด็จพระรามาธิบดี 1
(พระเจ้าอู่ทอง) ทรงตั้งอาณาจักรเป็นอิสระกับสร้าง
นครศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ. 1893 แล้ว ชาว

ไทยได้เอาแบบอักษรสุโขทัยมาใช้ต่อๆมา จนทำให้
มีแบบอักษรไทยซึ่งใช้กันอยู่ทุกวันนี้*

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า อักษรไทยของพ่อขุน
รามคำแหงได้ถูกดัดแปลงแก้ไข ดังจะเห็นได้จาก
ศิลาจารึกหลักที่ 1 ซึ่งเริ่มจารึกใน พ.ศ. 1835 ครั้น
มาถึงหลักที่ 2 และหลักที่ 3 ซึ่งเป็นจารึกสมัยพญา
ลิไทย กษัตริย์รัชกาลที่ 5 ของราชวงศ์พระร่วง
สุโขทัยได้ดัดแปลงไป คือตัวอักษรยังเหมือนเดิมแต่
ทว่าได้เอาสระ ไวบนพยัญชนะ และล่าง พยัญชนะ ตาม
แบบขอมไปเสีย นักปราชญ์ทางอักษรศาสตร์กล่าว
ว่า แบบอักษรสุโขทัยตามแบบพ่อขุนรามคำแหง
เป็นแบบที่ทันสมัยที่สุดในโลก แม้ในปัจจุบันนักหา
ชาติอารยะอื่นเทียบได้ยาก เป็นแบบที่เขียนสะดวก
แบบง่าย ๆ อย่างชาติฟินแลนด์ปฏิวัติอักษรฝรั่ง แต่
ของไทยเรามิระเบียบมากกว่า สระทุกเสียงต้องนำ
หน้าพยัญชนะเสมอ เป็นการเตรียมเสียงที่จะเปล่ง
ออกมาก่อนได้เสียงพยัญชนะ

* หนังสือความรู้ทางอักษรศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน

การปกครอง

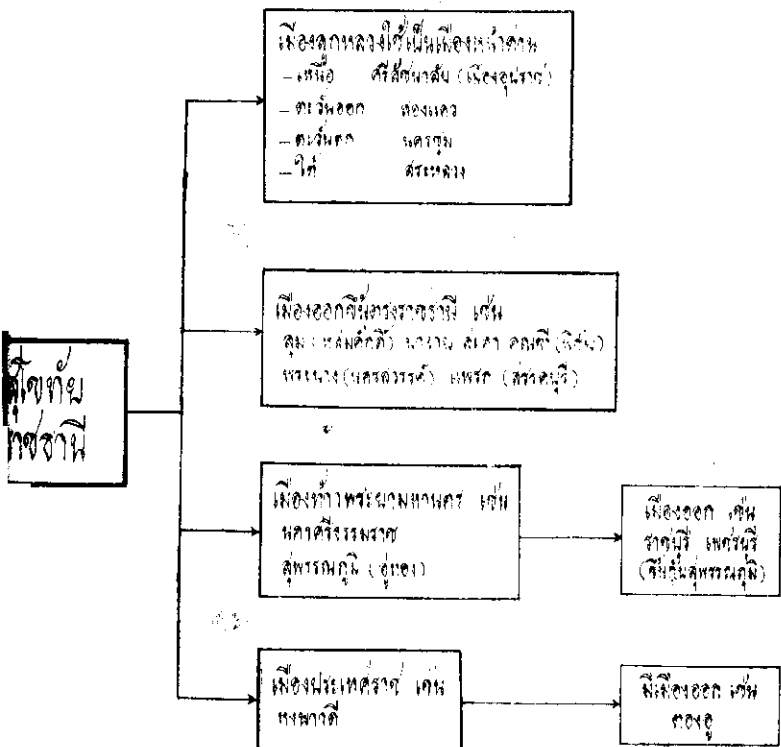
หลักการปกครองแบบพ่อบ้าน หรือพ่อปกครองลูก พ่อขุนรามคำแหงทรงใช้คติการปกครองแบบครอบครัว (Exogamy) ถือทุกคนเป็นญาติ ถ้าจะลองพิจารณาวิถีการปกครอง ของขอมที่เคยนำมาใช้ในสุวรรณภูมิ ขอมถือหลักปกครองของอินเดีย ซึ่งพวกพราหมณ์เป็นเจ้าของตำหรับทางรัฐศาสตร์ได้นำรูป การปกครองแบบ สัมมติเทพ ตามลัทธิเทวธิปไตย (Theocracy) เหมือนกษัตริย์ในประเทศอินเดีย กล่าวคืออ้างว่าพระเจ้าแผ่นดินมีเชื้อสายมาจากพระเจ้าเบองบนสวรรค์ และได้รับอำนาจจากสวรรค์มาปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนเป็นลักษณะ 'นายกับบ่าว'

การปกครองสุโขทัยมีได้ชื่อว่า อำนาจกษัตริย์มาจากสวรรค์หรือเทพเจ้า ไทยเรามิได้ถืออยู่ว่า เมื่อ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงได้รับ การสถาปนาเป็นปฐมกษัตริย์นั้น เป็นเพราะได้รับการยกย่องเชิดชู

และรับรองจากประชาชน อำนาจกษัตริย์จึงได้มาจากประชาชน ในทำนองประชาชาติ อันเป็นลักษณะทำนองประชาธิปไตย (Democracy) และเมื่อนำเอาลัทธิหลักศีลธรรมและศาสนาช่วยในการปกครองด้วย ทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นระบบบิดาธิปไตย (Patriarchal Family) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนเป็นลักษณะ “พ่อกับลูก”

ผลแห่งการปกครองแบบพ่อบ้านนี้ ทำให้เกิดการใกล้ชิด พระมหากษัตริย์ทรง เมตตา ปราบและรักประชาชนเสมือนลูก ประชาชนก็ถวายความจงรักภักดีต่อพระองค์ ปรากฏในศิลาจารึกว่า เวลามีรัฐพิธีพระองค์ทรงให้ ความ สนิท เหมือนพ่อ ของ ประชาชนจริงๆ ได้เข้าไปร่วมพิธีใกล้ชิดอย่างสนิทสนม เช่นพิธี ‘เผาเทียนเล่นไฟ’ ดังความในจารึก “เทียรย่อมคนเสียดกัน เข้ามาดูท่านเผาเทียน ท่านเล่นไฟ เมืองสุโขทัยนมดั่งจะแตก”

ระบอบการปกครองถึงท้องถิ่นในอนาคต
ของกรุงพิจิตร

หลักธรรมทางศาสนาช่วยในการปกครอง
แต่เดิมชาติไทยนับถือ ศาสนาพุทธ นิกายมหายานตาม
อิทธิพลของขอม พ่อขุนรามคำแหงได้พบหลักปฏิบัติ
ที่เคร่งครัดของพระภิกษุ ในลัทธิหินยาน ตามหลัก
คัมภีร์ของพระพุทธศาสนาเป็นที่น่าสนใจ จึงได้ทรง
ดำริจัดตั้งนิกายหินยานขึ้นในกรุงสุโขทัยจนเป็นศาสนา
ประจำชาติตราบเท่าทุกวันนี้

หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานอัน
หนึ่ง ของ การปกครอง ประเทศไทยมา ตั้งแต่ สมัยเริ่ม
แรก พระมหากษัตริย์ไทยทรงนับถือพระพุทธศาสนา
สืบต่อมาทุกพระองค์ และมีประเพณีที่กำหนดเป็น
ราชจริยวัตรที่ พระมหากษัตริย์ จะต้องประพฤติธรรม
ของพระราชา * มีหลัก 3 ประการคือ 1. ทศพิธราช-
ธรรม 2. จักรวรรดิวัตร 3. สังฆคหวัตร (ผู้เขียนขอ
เว้นที่จะกล่าวละเอียด เพราะยาวมาก)

* Sheet วิชาการปกครองของไทย ของอาจารย์ เฉลิมศักดิ์
นาคสวัสดิ์

ขอบเขตการปกครอง

ต้นสมัยกรุงสุโขทัย ในรัชกาลพ่อขุนศรี-
อินทราทิตย์และขุนบาลเมือง การปกครองไทยคงใช้
เฉพาะแบบพ่อปกครองลูกเท่านั้น ต่อมาถึงสมัยพ่อ
ขุนราม คำแหง บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองและ อาณาเขต
ได้ขยายออกไปกว้างขวางขึ้นอีกมาก ทำให้ต้องวาง
ระเบียบการปกครองเพิ่มขึ้น ให้เหมาะสมกับสภาพ
บ้านเมือง คือแบ่งลักษณะเมืองออกเป็นชั้นๆ ดังนี้

1. ราชธานี เป็นศูนย์กลางปกครอง เป็น
ที่ตั้งของรัฐบาลกลาง มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
อำนาจเมืองหลวง หรือ รัฐบาล กลาง ครอบคลุมไปถึง
เมืองอุปราช เมืองลูกหลวงเมืองหน้าด่าน เมืองออก
และเมืองท่า พระยามหานคร สำหรับ ประเทศราชนั้น
เมืองหลวงจะมีอำนาจอยู่เหนือได้ ต่อเมื่อพระมหา-
กษัตริย์ยังทรงพระบรมเดชานุภาพอยู่อย่างมั่นคง มี
ฉะฉานก็จะแข็งเมือง

2. เมืองอุปราศ (เมืองลูกหลวงและเมืองหน้าด่าน) ในประวัติศาสตร์ปรากฏว่า เมืองอุปราศสร้างขึ้นในรัชกาลพ่อขุนบาลเมือง ต่อมาภายหลังได้มีเมืองลูกหลวงและใช้เป็นเมืองหน้าด่านด้วย

เมื่อขุนบาลเมืองได้รับราชสมบัตินั้น พ่อขุนรามคำแหงพระราชอนุชา ได้ทรงรับตำแหน่งอุปราศ เพราะเหตุที่ การปกครอง สมัยนั้นอาจแยกหน้าที่และฐานะของแต่ละบุคคลได้ยากพ่อขุนรามคำแหงจึงได้ขอพระบรมราชานุญาตไปสร้างเมืองใหม่ใกล้เมืองชะเลียงขึ้นเป็นเมืองลูกหลวง ให้ชื่อว่า "นครศรีสังขนาลัย" ซึ่งได้เป็นเมืองอุปราศตลอดมา จนสิ้นสมัย อาณาจักรสุโขทัย

ต่อมา พระราชวงศ์ กษัตริย์ขยาย สาขา กว้างขวางขึ้นก็จำเป็นต้องสร้างเมืองเพิ่มขึ้น ให้เชอพระวงศ์ไปปกครอง เป็นการช่วย แบ่งเบา และ ฝึกหัด การปกครองไปในตัว เรียกว่าเมืองลูกหลวง และเมืองลูกหลวงนี้ได้แต่งตั้ง เชอพระวงศ์ชั้นสูง ไปครองรอบราช-

ชานอยู่ทง 4 ทิศ ในรัศมีที่อาจเดินเท้าได้ถึงภายใน
 2 วัน โดยต้องค้างคืนกลางทาง 1 คืน เพื่อป้องกัน
 การจู่โจม จากพวกเดียวกัน ในเมื่อไม่ซอสดีต่อกัน
 เมืองลูกหลวง ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

เมืองลูกหลวงและเมืองหน้าด่านเหล่านี้ ใน
 ตอนปลายสมัยสุโขทัยปรากฏว่าเชอพระวงศ์ที่ครองต่าง
 กินแห่งแคลงใจกันเอง ถึงกับขัดแย้งชิงอำนาจกันเป็น
 การใหญ่ บางสมัยถึงกับประหัตประหารกันอย่างรุนแรง
 เป็นการบั่นทอนความมั่นคงของบ้านเมือง ใน
 ที่สุดก็นำมาซึ่งความหายนะของราชวงศ์สุโขทัย

3. เมืองชนหรือเมืองออก เมืองเหล่านี้
 อยู่ในอำนาจของรัฐบาลกลาง ที่จะมีบัญชาข้าราชการ
 จากสุโขทัย ปรากฏในศิลาจารึก เช่น เมืองแพรว
 น่าน เวียงจันทน์ ฯลฯ เมืองเหล่านี้ราชวงศ์พนมเมือง
 ปกครอง

4. เมืองท่าพระยามหานคร คือเมืองทเจ้าเมืองเป็นราชวงศ์เชอักษัตริย์โบราณเจ้าของเมืองดั้งเดิมเป็นผู้ปกครองอยู่ แต่ขอขึ้นกับอาณาจักรสุโขทัย เจ้าผู้ครองนคร (แบบเดียวกับ Feudal Lord ของตะวันตก) มีอำนาจในเขตแดนของตนเกือบสมบูรณ์เป็นแต่ต้องถวายส่วยภาษีอากร แก่กษัตริย์กรุงสุโขทัย เมืองเหล่านี้เสนาบดีสั่งการมิได้ เพราะขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์เป็นใหญ่ ถ้าได้ทราบว่ามีศึกโดยจะได้รับบอกหรือไม่ก็ตามต้องยกกองทัพไปช่วย เช่น นครศรีธรรมราช สุวรรณภูมิ ฯลฯ

บางท่านเรียกว่าระบบเจ้าครองนคร (Feudal System) ซึ่งเหมาะแก่กาลในสมัยนั้น เพราะเจ้าผู้ครองนครมีอำนาจมากจนเกือบจะสมบูรณ์ เพียงแต่หวังว่า การใช้ อำนาจ นั้นจะต้องไม่ขัด นโยบาย ของ กษัตริย์ทเมืองหลวง การมีอำนาจมากก็เป็นประโยชน์ต่อเมืองหลวง คือช่วยเป็นกำลังปราบปรามป้องกัน

และต่อต้านศัตรูทั้งยังช่วยแม่พระราชอาณาเขตได้ด้วย
เช่นเป็นกำลังป้องกันต่อต้าน อำนาจของขอมทางด้าน
ตะวันออก ศรีวิชัยทางใต้และพม่าทางตะวันตก และ
ยังได้ช่วยเกลี้ยกล่อมไทยกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาสวามิ
ภักดิ์ต่อไทยด้วยกัน ทำให้อาณาภาพของกรุงสุโขทัย
ในสมัย พ่อขุนรามคำแหง แม่ไพศาลไปทั่ว แหลมทอง
อย่างรวดเร็ว

5. เมืองประเทศราช สุโขทัยมีประเทศราช
อยู่ระยะหนึ่งประมาณ 40 ปี คือ อาณาจักรมอญ
ซึ่งเคยเป็นอาณาจักรใหญ่ และมีอำนาจมากมาก่อนที่
จะถูกไทยและพม่าเข้ามาครอบครอง อาณาจักรมอญ
ต้องยอมมาชนกับไทย เพราะรัฐประกาศนโยบายที่สุชุม
ของพ่อขุนรามคำแหงเป็นสำคัญ และเป็นไปโดยพระ
ปรีชาสามารถในนโยบายต่างประเทศของพระองค์ มิ
ใช่ด้วยการสงครามหรือใช้อำนาจ*

* หนังสือประวัติศาสตร์มหาดไทยของกระทรวงมหาดไทย

การปกครอง ถือเอาการป้องกันประเทศเป็น
 หลักวางระเบียบการปกครองอย่างทหาร* บรรดา
 พลเมืองที่เป็นชายฉกรรจ์ ถือว่าเป็นทหารทุกคน เจ้า
 นาย และ ข้าราชการ ผู้เป็น นาย ควบคุม ไพร่พล ก็เป็น
 ทหารด้วยทั้งสิ้น พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติราชการ
 ด้วยพระองค์เองในตำแหน่งจอมทัพ

ในยามปกติประชาชนประกอบอาชีพ ทำมา
 หากินตามความสมัครใจอย่างพลเรือน และทุกคนจะ
 ต้องหาความรู้ในทางเพลงอาวุธ วิชาการต่อสู้ป้องกัน
 ตัวของตัวเองตามสำนักต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้และจะ
 ต้องมีอาวุธคู่มือประจำตัวไว้ใช้ในเวลาจำเป็น เมื่อ
 เวลาถึงก็มักกลายเป็นทหารจับอาวุธออกสู้รบ ถือว่า
 เป็นหน้าที่ของลูกผู้ชาย

* วิทยานิพนธ์ เรื่องการรวมอำนาจและกระจายอำนาจทางปกครอง
 ของกฎหมายไทย ของ ดร. ชำนาญ ยุวบูรณ์

ระบอบการปกครองและเมืองขึ้นราชธานี

ของ กรุงศรีอยุธยา

ทิศเหนือ

เมืองศรีสัตนาคนหุต
(เวียงจันทน์ - สวรรคต)

เมืองอุบลราชธานี หลวงดง
และเมืองหน้าด่าน

ระยะเดิน ๒ วัน

ทิศตะวันตก

เมืองนครชุม
(กำแพงเพชร)

เมืองลูกหลวง
ใช้เป็นเมืองหน้าด่าน

กรุงศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก

เมืองสองแคว
(พิษณุโลก)

เมืองลูกหลวง
ใช้เป็นเมืองหน้าด่าน

ระยะเดิน ๒ วัน

เมืองสระหลวง
(พิจิตร)

เมืองลูกหลวง
ใช้เป็นเมืองหน้าด่าน

ทิศใต้

เมืองออก

คู่มือการค้าราชธานี
ติดต่อเมืองหลวงไม่มีเมืองออกอีก

เมืองท่าพระยามหาศร

อยู่ห่างออก ๓ วัน มีเมืองออกขึ้นอยู่ด้วย

เมืองประเทศราช

อยู่ใกล้เมืองออกขึ้นอยู่ด้วย

กฎหมายและความยุติธรรม

บทบัญญัติเกี่ยวกับการค้า(แพ่งและพาณิชย์)
 ราษฎรมีสติธิในทางการค้าอย่างเสรี ดังความในศิลา
 จารึก "...เพื่อนจงว่วไปค้าขมาไปขาย ใครจักใคร
 ค้าขางค้า ใครจักใครค้ำมาค้า ใครจักใครค้ำเงินค้ำ
 ทองค้ำ..."

นอกจากประชาชนจะได้ค้าขายอย่างเสรีแล้ว
 ยังมีบทบัญญัติระบุว่า ทางราชการไม่เก็บภาษีผ่าน
 เมือง ดังจารึกที่ว่า "...เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ (ภาษี)
 ในไพร่ลูทาง..."

กฎหมายการค้าแสดงให้เห็นถึงการ ส่งเสรีมีอาชีพ
 ค้าขาย เพื่อให้ประชาชนมีใจรักการค้า ได้ประกอบ
 อาชีพการค้ากันมาก ทั้งภายในเมืองและระหว่างเมือง
 ถึงกับมีตลาดเป็นย่านค้าขาย "...เบองคั่นนอน
 (ทิศเหนือ) เมืองสุโขทัยมีตลาดปลาน..." ในศิลา
 จารึก เมื่อการค้าเจริญรุ่งเรืองเกิดการหมุนเวียนกัน
 ย่อมทำให้เศรษฐกิจบ้านเมืองดี และอำนาจทางการ

ค่าจะอยู่ในกำมือคนไทย ไม่ใช่ต่างดาวดังในสมัย
หลังๆ

บทบัญญัติเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน เรือกสวน
ไร่นา ได้กำหนดว่าผู้ใดสร้างได้เป็นของผู้นั้น ดัง
ความในศิลาจารึก "...สร้างป่าหมากป่าพลูทั่วเมือง
ทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าลาง* ก็หลาย
ในเมืองนี้ ป่าม่วงก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้
แก่มัน..."

บทบัญญัติเกี่ยวกับมรดกระบุว่า ถ้าเจ้าของ
กรรมสิทธิ์ตายไป มรดกตกทอดเป็นของลูก ความ
ในจารึกมีว่า "...ผู้ใดแล้ลมตายหายกว่า เข้าย่าเรือน
พ่อเชอเตือคามัน ช่างขอลูกเมยเยยขาว โพรฟ้าชา-
ไทย ป่าหมากป่าพลู พ่อเชอมนัไวแก่ลูกมันฉัน..."

การขียนฎการองทุกข ทหนาประตุวง มีกระตั้ง
แขวนไว้ ถ้าทวยราษฎรมถอยความทุกชรอนกัใหมา
สันกระตั้ง พระองค์จะเสด็จออกมาพิจารณาและตัดสิน
เอง "...ในปากประตุมีกระตั้งอันหนึ่งแขวนไว้"

* ลาง เป็นภาษาเงี้ยวแปลว่าขนุน

ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง มีถ้อยมีความ
 เจ็บท้องข้องใจ มันจกกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบไร้ ไปสิ้น
 กะดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้
 ยินเรียก เมื่อถามส่วนความแก่นันด้วยขอ ไพร่ใน
 เมืองสุโขทัยนงขม...” ตามศิลาจารึก

พิจารณาความ ว่าคืดความไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
 ดินเป็นไป “ด้วยขอ” คือดุชธรรม เทียงตรง พร้อม
 ทงห้ามกันสิ้นบน ดังจารึกออกตอนหนึ่งว่า “...ไพร่ฟ้า
 ลูกเจ้าลูกขุน มิแลผิดแมกแล้กว้างกัน ส่วนดูแท้แล้
 จังแล้งความแก่ชาด้วยขอ บ่เขาผู้ด้นมกผู้ช้อน เห็น
 ข้างท่านบ่ใครพิน เห็นสิ้นท่านบ่ใครเดอด...”

การศาสนาและศีลธรรม

พ่อขุนรามคำแหง ทรง เป็น ศาสนูปถัมภกแท้
 จริง ได้เสด็จลงไปเชิญพระพุทธลีหิงคชนมาไว้ยังกรุง
 สุโขทัย และได้ทรงนิมนต์พระภิกษุชาวลังกาชนมา
 แผแผ่ในกรุงสุโขทัยด้วย

พ.ศ. 1828 ได้ขุดเอาพระมหาธาตุออกจาก
พระเจดีย์ที่ขารุดในกัลยาณวนาวาส ให้ราษฎรได้
สักการบูชา แล้วก่อเจดีย์ล้อม ดังปรากฏในศิลา
จารึก "...ให้ขุดเอาพระธาตุออก ทั้งหลายเห็นกระทำ
บูชาว่าเรอแก่พระธาตุได้เดือนหกวัน จึงเอาลงฝังใน
กลางเมืองศรีสัตตนาลัย ก่อพระเจดีย์เหนือหกเขาจึง
แล้ว ตั้งเวียงผาพระธาตุตามเขาจึงแล้ว..."

พ.ศ. 1835 ทรงปลูกไม้ตาลได้ 14 ปี จึงให้
ช่างพันแผ่นหิน "พันชะตารหิน" * ตั้งหว่างกลางไม้ตาล
นี้ เดือนดับ (เดือนขาดแรม 14 ค่ำ) ช่างชน 8 วัน
เดือนเต็ม (วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ) ช่างแรม 8 วัน พระ
สังฆราชและพระมหาเถระชนนั้งบนแผ่นหินนี้ สวด
ธรรมกถาแก่อุบาสก และฝูงทวยราษฎร์ ท มารักษา คัด
ถ้าวินิตมิใช่เป็นวันที่พระสงฆ์สวดธรรม พ่อขุนราม-

ชะตารหิน เรียกว่าศิลาบาตร คือพระแท่นมนังคศิลา รัชกาลที่ 4 ทรงนำ
มาจากเมืองสุโขทัยพร้อมกับศิลาจารึกหลักที่ 1 ครั้นเสด็จขึ้นเสวยราชย์
จึงโปรดฯ ให้นำมาไว้วัดพระแก้ว ต่อมารัชกาลที่ 6 โปรดให้นำไปไว้ใน
พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทใช้เป็นพระแท่นบูชาในพระราชพิธี

คำสั่งให้เสด็จขึ้นประทับบนแผ่นดิน เพื่อให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทูลละอองธุลีพระบาทใกล้ชิดทั่วถึงกัน แล้วพระองค์ทรงสั่งสอนประชากรให้บุญญาบริบูรณ์ (ตามความในศิลาจารึก)

ราษฎรในเมืองสุโขทัย เป็น คนใจบุญ มี คัลมีธรรม นับถือพระพุทธศาสนามั่นคง "...คนในสุโขทัย นมิกทาน มักทรงศีล มักโอยทาน..."

พ่อขุนรามคำแหง ทรงยกย่อง พระภิกษุ ให้มีฐานะอันสูงกว่าบุคคลประเภทอื่น แม้แต่พระเจ้าแผ่นดินก็ยังทรงคารวะ พ่อแม่ย่อมกราบไหว้ได้ การใช้ถ้อยคำต่อพระภิกษุ ทั่วไป ก็พิเศษ กว่า คนธรรมดา เรียกว่า "อารามิกโวหาร" หรือสมณศัพท์ เช่น 'นอน' เป็น 'จำวัด' 'กิน' เป็น 'ฉัน' ฯลฯ

คำสันสกृत วิद्याอาราม โยสถวิหาร ได้สรรคส์สร้างอย่างวิจิตรงดงามเป็นพิเศษ เป็นการจงใจให้คนทั่วไปเลื่อมใสศรัทธา และเป็นแหล่งที่ประกาศ

ศิลปกรรมทุกประเภท เพื่อเชิดชูศิลปวัฒนธรรมของ
ชาติ

ส่งเสริมใหม่พิชิตทางศาสนาประจำปี มีการ
เข้าวัดทำบุญตามฤดูกาลจนเป็นพระเพณี ปรากฏใน
ศิลาจารึก “...พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัย
ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบัวท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขุน
ทั้งสั้นทั้งหลาย ทั้งผู้หญิงทั้งผู้ชาย ฝูงท่วยมีศรัทธา
ในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อ
ออกพรรษา กรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว เมอกราน
กฐิน มีพนมเบญพนมหมาก มีพนมดอกไม้ (พนม
เป็นคำเขมร แปลว่าภูเขา) มีหมอนนั่งหมอนนอน
บริวารกฐินโอยทานแล้บแล้บนิบล้าน (สองล้าน) ไป
สวดมนต์ตักกฐินถึงอรัญญิกพัน...”

การพัฒนาท้องถิ่น

ให้การช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ช่างใหม่มาช่วยหัวหน้าแก่ผู้มาแสวงามิภักดี

ให้ได้แยกย้ายออกไป ตั้งนครตั้งบ้านตั้งเมืองใหม่ ๆ
 ขึ้น เพื่อให้กระจายความเจริญออกไปให้กว้าง แทน
 ที่จะมารวมกันอยู่ในเมือง ปลดปล่อยให้ท้องถิ่นภายนอก
 รกร้างเปล่าประโยชน์ เท่ากับพัฒนาให้ท้องถิ่นเจริญ
 แบบควงบ้านตวงเมือง ดังข้อความว่า “คนใดซึ่ง
 มาหา พาเมืองมาสู่ ช่วยเหลือเพื่อกู มันบ่มชาว
 บ่มมาบ่มบวบมันาง บ่มเงินบ่มทองให้แก่นัน ช่วย
 มันตวงเป็นบ้านเป็นเมือง...”

พ่อขุนรามคำแหงทรงสร้าง ถนนพระร่วง
 ตั้งแต่สุวรรณโลกถึงสุโขทัย และตั้งแต่สุโขทัยถึง
 กำแพงเพชรเป็นระยะทาง 250 กิโลเมตร เป็นถนนมี
 ความกว้างเท่าถนนสมัยใหม่ และทำอย่างแน่นหนา
 เป็นที่น่าสรรเสริญ ทคนสมัยนั้น สามารถทำได้เช่น
 เป็นเส้นทางคมนาคม ที่ให้ประโยชน์ทางการขนส่งค้า
 ขายเป็นอย่างมาก ทำให้ท้องถิ่นเจริญ เป็นเครื่อง
 หมายวัฒนธรรมอันดีเลิศ

การพัฒนา การที่สำคัญ อีก อย่าง คือ สุขุทัย
 สมัยพระร่วง มีการขุดบ่อขุดตระพังทำคลองรอบนอก
 ตั้งเป็นร่องรอยอยู่ในบัดนี้เป็นอันมาก ดังความใน
 จารึกว่า "...กลางเมืองสุโขทัยนี้ มีน้ำตระพังโพย
 สีสกนดี ดังกินน้ำโขงเมื่อแล้ง..."

การพัฒนาจิตใจ

พระองค์ทรงเจริญพระราชกรณียกิจ สัมกับ
 ททรงดำรงตำแหน่งประมุขปกครองอาณาจักร
 ทรงมีพระราชอำนาจยิ่งใหญ่ แต่หาได้ทรงใช้พระราช
 อำนาจไปทุกอย่างไม่ กลับทรงพระมหากรุณาธิคุณ
 รับตำแหน่งพระบูรพาจารย์ สั่งสอนราษฎรให้รู้บุญ
 รุบป่าด้วยพระองค์ โดยมีได้ ทรงรังเกียจเห็นแก่ ความ
 เหนื่อยยาก

บรรดาประชากร ที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยสมัย
 นั้นกตเวทิตาเป็นบุพการีด้วยหลดก (หลัก) ด้วยเกล้า

ด้วยหาญ (กล้าหาญ) ด้วยเคียดด้วยแรง (ขยันและ
 แข็งแรง) คือมีความรอบรู้เฉลียวฉลาด กล้าหาญ
 ขยันและแข็งแรง หาผลเมืองในแคว้นอันใดมาเสมอ
 มิได้ (ตามคำจารึก)

พระพุทธรูปที่พ่อขุนรามคำแหง ทรงสร้างไว้มี
 3 ชนิด พระเดิน พระยืน พระมารวิชัย พระพุทธรูป
 ที่มากที่สุดได้แก่ ท่าเดิน เรียกว่าพุทธลีลา เป็นลักษณะ
 ที่เตือนใจคนให้ก้าวออกไปข้างหน้าหยุดนิ่งเฉยเป็น
 เครื่องหมายของความ เจริญก้าวหน้า* ส่วนพระมาร
 วิชัยนั้นเป็นเครื่องหมายของการต่อสู้

นาฏศิลป์และการดนตรี ก็ช่วยสร้างจิตใจ
 คนใหม่มีความละเอียดอ่อน มีความประณีตบรรจง
 ความในศิลาจารึกว่า "...ด้วยเสียงพาทย์เสียงพิณ
 เสียงเลื่อนเสียงขับ ใครจักมักเล่นเล่น ใครจักมัก
 หัวหัว ใครจักมักเลื่อนเลื่อน..." นอกจากจะส่งเสริม
 จิตใจคนให้รักศิลปะแล้ว การระบำรำเต้นนั้นจะก่อ

* คำอธิบายของหลวงวิจิตรวาทการในปาฐกถารื่องวัฒนธรรมสุโขทัย

ให้เกิดศิลปการต่อสู้ คือการรำดาบสำหรับฝึกให้
 สามารถใช้อาวุธป้องกันตัวแบบ “เพลงทวน” และ
 “เพลงกระบี่กระบอง” ซึ่งเป็นสมบัติประจำตัวของคน
 ไทย

ความเจริญของบ้านเมือง

ความเจริญรุ่งเรืองทางวัตถุของกรุงสุโขทัย
 สมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้นเป็นไปด้วยระยะเวลาสั้นมาก
 เพียงไม่กี่เท่านั้น เป็นที่น่าพิศวงอย่างยิ่ง เช่นการ
 สร้างวัดมหาธาตุ และวัดศรีชุม ซึ่งใหญ่โตมหึมา ฝา
 ฉันทนาจนมีช่องในฝาผนังให้คนเดินจากข้างล่าง ขึ้น
 ข้างบนได้ ถาวรวัตถุที่ขอมสร้างทิ้งไว้ก็เป็นแต่รูป
 ปรางค์ พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงคิดแบบก่อสร้างใหม่
 ให้เป็นแบบของไทย เช่น เจดีย์ใหญ่วัดมหาธาตุ กับ
 วิหารแบบสี่เหลี่ยมสูงใหญ่ที่วัดศรีชุม เป็นแบบแปลก
 ไม่มีใครเหมือน

ที่เมืองเก่าสุโขทัยในปัจจุบันนี้ ยังมีกำแพง
3 ชั้นปรากฏอยู่ บางท่านเข้าใจว่ามาทำเอาภายหลัง
แต่ความจริงทำมาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง ตั้ง
ความในศิลาจารึก "...รอบเมืองสุโขทัยนี้ ตรีบูร
(กำแพง 3 ชั้น) ได้สามพันสี่ร้อยวา..." กำแพง 3 ชั้น
นี้เป็นปรากฏการบ่งถนนเมืองทอดด้วย

ความเจริญ ทาง วัตถุ อันเป็น ผล จากการก่อ
สร้าง "ด้วยแคะด้วยแรง" ทั้งกลางเมืองและรอบๆ
ทั้ง 4 ทิศ ตามศิลาจารึกว่า

"กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพหาร มีพระพุทธรูป
ทอง มีพระอัฐสุารค์ มีพระพุทธรูป มีพระพุทธรูปอัน
ใหญ่ มีพระพุทธรูปอันราม (อันรอง) มีพระพิหารอัน
ใหญ่ มีพระพิหารอันราม..."

"...เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้ มี อรัญญิก
(ทุกวันนี้เรียกว่า สระพานหิน ยังมีพระอัฐสุารค์ลูกขน
ยื่น) ...ในกลางอรัญญิกมีพิหารอันหนึ่ง มนใหญ่สูง
งามแก่กม (ที่สุด)...."

“^๕เบืองตะวันออกเมืองสุโขทัยมีพหาร มีปู
ครุ มีทะเลหลวง มีป่าหมากป่าพลู มีไร่มีนา มีดินมี
ฐาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีปาม่วงป่าชาม ดงาม
ดงแก้ง”

“^๕เบืองดินนอน (ทิศเหนือ) เมืองสุโขทัยมี
ตลาดปลาน มีพระอจนะ มีปราสาท มีป่าหมากป่า
พร้าว มีหมากกลาง มีไร่มีนา มีดินมีฐาน มีบ้าน
ใหญ่บ้านเล็ก”

“^๕เบืองหัวนอน (ทิศใต้) เมืองสุโขทัย มีกฎ
พิหารปู่ครูอยู่ มีสัตว์มงคล (ท่านบ)...”

กิจการต่างประเทศ

เหตุการณ์สมัยสุโขทัยจะต้องเกี่ยวข้องกับต่าง
ประเทศอย่างกว้างขวาง อาศัยนโยบายที่รอบคอบ
สุขุมและมองการณ์ไกล เพื่อจะได้สามารถปฏิบัติ
กิจการของชาติให้ลุล่วงไปด้วยดี

พ่อขุนรามคำแหงทรงใช้นโยบายเกลี้ยกล่อม

ให้กลุ่มไทยต่างๆ ที่วังเหลมทองเข้ามาอยู่ในอาณา-
เขต และได้ผลสำเร็จเป็นส่วนมาก

พระบรมเดชาานุภาพของพ่อขุนรามคำแหงแผ่
ออกไปทั่ว เป็นที่ยำเกรงแก่ประเทศต่างๆ กุบไลช่าน
ไต้ราชาภิเชกเป็นจักรพรรดิประเทศจีน แล้วได้ตั้ง
ราชทูตขอให้อัจฉริมาเจริญพระราชไมตรีกับพ่อขุนราม
คำแหงที่กรุงสุโขทัยเมื่อ พ.ศ. 1825* การที่จักรพรรดิ
ผู้ยิ่งใหญ่ของจีนเข้ามาทำทางไมตรีกับไทยก่อนเช่นนั้น
ต้องนับว่าเป็นชัยชนะและ เกียรติยศ อย่างสูง ของ พ่อ-
ขุนรามคำแหงอย่างน่ามหัศจรรย์ยิ่ง

พระบรมเดชาานุภาพของพ่อขุนรามคำแหงไม่
เพียงแต่จะคุ้มครองอาณาจักรสุโขทัยเท่านั้น หากแต่
ยังแผ่พระบารมีคุ้มครองอาณาจักรลานนา ของ พระยา
เม็งรายอันเป็นราชสัมพันธ์มิตรของสุโขทัยด้วย ดังจะ
เห็นได้ว่าหลังจากจีนเข้ามาเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับกรุง
สุโขทัย แล้วก็ได้เดินกองทัพผ่านอาณาจักรลานนา
โดยไม่แตะต้องชาวไทยในลานนาแม้แต่น้อย แต่มุ่ง

* หนังสือประเทศไทยในตำนานจีนของ เสวี่ยรโกเศศ

กองทัพผู้ตั้งวันตกเขาดพม่าพินาศยับเยิน เมื่อ พ.ศ.
1827 ถึงกับศูนย์สิ้นเชอราชวงศ์กษัตริย์พม่าตงแต่
นนมา

ราชทูตจีนมาเจริญทางราชไมตรีกับกรุงสุโขทัย
และได้อัญเชิญพ่อขุนรามคำแหงเสด็จไปเมืองจีน 2
ครั้ง เมื่อ พ.ศ. 1837 และ พ.ศ. 1843 การแลกเปลี่ยน
ราชทูตกันนี้ ไทยได้จัดสำเภาส่งสินค้าไปขาย
เมืองจีนจนเป็นปกติชุกชุม กล่าวกันว่าพระองค์ทรงนำ
ช่างทำถ้วยชามชาวจีนจำนวนมากเข้ามาตั้งเตาทำ
เครื่องเคลือบดินเผาที่เรียกกันว่าเครื่องสังคโลก

ความเป็นอยู่และสภาพสังคมไทย

ด้วยพระบรมเดชานุภาพของพ่อขุนรามคำแหง
ในการสร้างอาณาจักรให้มั่นคง ประเทศชาติมีอำนาจ
เหนือศัตรูภายนอก และพระปรีชาญาณในการปก-
ครองวางระบบการบริหารบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง
อย่างสูงสุดภูมิประเทศก็อุดมสมบูรณ์ตั้งจารึกว่า "เมือง

สุโขทัยนั้น ในนามปลา ในนามข้าว" ทำให้ประชาชน
มีความเป็นอยู่อย่างมีความสุขอบอุ่น

การ ประกอบอาชีพได้รับ การสนับสนุนส่งเสริม
จากรัฐบาล ทั้งยังได้รับการอบรมให้ชน ด้วย
แคะด้วยแรง เหมือนคำพังเพยเก่าแก่ของชาวสุโขทัย
ที่ว่า "เมื่อเสร็จหนานาผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตเหล็ก"
ประชาชนมีการอยู่อาศัยที่ เศรษฐกิจบ้านเมืองก็
ย่อมดีด้วย

ประชาชนได้รับความเป็นกันเองกับผู้นปกครอง
ได้เข้าไปร่วมงานรัฐพิธีอย่างใกล้ชิด เทียนยอมคน
เสียดกัน เข้ามาดูท่านเผาเทียน ท่านเล่นไฟ เมือง
สุโขทัยนั้นมดงจิ้งจก กษัตริย์ทรงเมตตาปราณีประชา
ชนเต็มือนลูก แม้แต่เซลยศึกที่จับมาได้ก็เลี้ยงดูอย่าง
ดี ดังความในจารึก "...ได้ฆ่าเสือกฆ่าเสื่อ หัวฟุงหัว
รบก็ดี บ่ฆ่าบ่ดี" แสดงว่าเมืองสุโขทัยสมัยพ่อขุนราม
คำแหง ไม่มีทาส เพราะทาสในสมัยโบราณเดิมที
เดี๋ยวก็คือเซลยศึกที่จับได้นั่นเอง กษัตริย์ไม่ทรงคิดว่า

พระองค์เป็น 'เทวดา' ตามแบบอินเดียทรงแม้นำมาใช้
ทรงคิดว่าเป็น 'คน' เช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงไม่มีการตี
ค่าคนเป็น 'สัตว์' อย่างพวกคทาทาสทมิในสมัยอน
ตภาพลังคัมเช่นนั้น ประชาชนย่อมมีจิตใจอ่อนแอ
หน้าตาดีได้ เหมือนคำว่า "ไพร่ฟ้าหน้าใส"

เมื่อประชาชนอยู่ใน ศัลธรรม อันดี ของ พระ
พุทธศาสนา ก็ย่อมมีการ 'โอยทาน' เอื้อเฟื้อต่อกัน
ด้วยสามัคคีธรรม กษัตริย์ถือในหลัก 'ธรรมเป็น
อำนาจ' ย่อมไม่คอร์รัปชัน ไม่มีสินบน ชาวบ้านได้
รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ปัญหาสังคม
ย่อมหมดไป โจรกรรมไม่บังเกิด คดีอาชญากรรมคง
ไม่มากนัก และนักโทษก็คงไม่เต็มคุกเต็มตารางอย่าง
เดี๋ยวนี้เช่นกัน

พระพรหมค้ำแห่งมหाराช ทรงมีพระราชนิพนธ์

พอชนรามค้ำแห่งมหाराช ทรงมีพระราชนิพนธ์
อัยยาศรัยที่แปลกออกไปเป็นพิเศษ เป็นสิ่งที่น่าคิด
และน่าเหตุทบทวนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าจะพิจารณาประวัติ

คำสั่งตรัสมีพระองค์กับสมัยอันแล้ว จะมองเห็นความ
กล้าเลิศประเสริฐสุดของพระองค์เป็นอันมาก

ความในศิลาจารึกที่น่าประทับใจว่า “เมื่อ
ชั่วพ่อกู กูบ้ำเรอแก่พ่อกู กูบ้ำเรอแก่แม่กู กูได้ตัวเนื้อ
ตัวปลา กูเอามาแก่พ่อกู กูไปตีหนังวังข้างได้ (คล้อง
ข้างได้) กูเอามาแก่พ่อกู กูไปที่บ้านท่าเมือง ได้ข้าง
ไต้วง ได้บัวได้นาง ได้เงินได้ทอง กูเอามาเวรแก่พ่อ
กู พ่อกูตาย พี่กูยัง กูพร่ำบ้ำเรอแก่พี่กู พี่กูตาย จึง
ได้เมืองแก่กูทั้งกลม (ทั้งปวง) ” จะเห็นว่าพระองค์ทรง
ตั้งมั่นในความกตัญญูกรเวทต่อพระราชบิดา พระราช-
มารดาและที่สำคัญมากก็คือ ทรงมีความจงรักภักดี
ต่อพระเชษฐาของพระองค์มาก

จากประวัติศาสตร์จะเห็นว่า พ่อขุนบาลเมือง
พระเชษฐาของพระองค์นั้น มิได้เป็นวรกษัตริย์หรือ
จะเก่งกาจ. เก่งอย่างใด ตรงกันข้ามกับพระองค์ ซึ่ง

ทงกล้าหาญและมีพระหัตถ์ ในการรบอย่างยอด-
 เยี่ยมตงแต่ยงทรงพระเยาว์ พระองค์กยงเทตทูนพระ-
 เชษฐาเสมือนพระราชาบิดา ผิดกับรัชทายาทกษัตริย์
 ในบางสมัย เช่น ปลายสมัยสุโขทัย และในสมัย
 กรุงศรีอยุธยา ซึ่งเคยปรากฏอยู่หลายครั้งทรงชทายาท
 กษัตริย์ชาติสามัคคี ซึ่งราชบัลลังก์ บางครั้งถึงกับยก
 ทัพรบกันฆ่ากันเอง ทหารจำนวนมากต้องล้มตายไป
 ด้วยนามือของคนไทยด้วยกัน เป็นเหตุให้ชาติความ
 สามัคคีภายในชาติ กำลังของชาติต้องเสื่อมโทรม
 อำนาจของชาติย่อมด้อยลง เป็นจึงหวัะให้ศัตรูนอก
 ประเทศถือโอกาสระดมกำลังเข้ามารุกรานได้
 นั่นคือความเห็นแก่ตัวจนล้มค่านิ่งถึงชาติ และ
 พนองรวมชาติทงประเทศ

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช นอกจากทรงข้อ
 สัตยตอพระเชษฐาของพระองค์แล้ว ยังทรงข้อสัตย
 ต่อหน้าท คือทรงใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ ทาง

บริหาร และทางตุลาการด้วยความเที่ยงตรง เป็น
คุณประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างยิ่ง

ทางนิติบัญญัตินั้น จะเห็นบทบัญญัติในศิลา-
จารึก ทุก ๆ บท (ดังได้กล่าวมาแล้ว) เป็นลักษณะ
เป็นหลักประกันคุ้มครองช่วยเหลือทวยราษฎร์ ทั้งส่ง
เสริมอาชีพไปในตัวด้วย ถ้าจะเปรียบเทียบกับทาง
ตะวันตกแล้ว จะเห็นว่าผิดกับหลักการของพระองค์
มาก ทางตะวันตกหลายประเทศในยุโรป เคยมีเหตุ
การณ์ร้าย ๆ อันเป็นผลมาจากปัญหาในเรื่องการ
แบ่งชน และความอยุติธรรมในการเก็บภาษีอากร
ของชนชั้นต่าง ๆ ของเขา จนเกิดความไม่สงบแก่
บ้านเมืองอยู่เสมอ ๆ

พระราชบัญญัติของพ่อขุนรามคำแหง มหา-
ราชัน มีลักษณะ ประชาธิปไตย คือให้สิทธิเสรี
แก่ปวงชน ให้ความเป็นธรรม และคุ้มครองให้ประ
ชนมีความสงบสุข ทั้งยังพึงมดีจากประชาชนอีกด้วย

ทางบริหาร พระองค์บริหารประเทศด้วยความซื่อสัตย์ทุก ๆ ทาง ทำให้บ้านเมืองเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วราวปาฏิหาริย์ และเจริญขึ้นอย่างสูงสุด ทรงวางระเบียบการปกครองดียิ่ง (highly organised) จนเป็นเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรของทวยราษฎร์

ทางตุลาการ ทางพิจารณาคดีความด้วยความยุติธรรม และวางหลักการอันนี้ให้เป็นแนวทางแก่บุคคลอื่นต่อมา “.....ส่วนความแก่นมด้วยชื่อ..... ไพร่ในเมืองสุโขทัยจึงชม ”

การทรงมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ก็เท่ากับซื่อสัตย์ต่อประชาชนหรือ ลูก ของพระองค์เอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการซื่อสัตย์ต่อประชาชน ถ้าเป็นคุณธรรมดาก็เรียกว่า อุดมคติ

นอกจากนี้ พระองค์ ยังซื่อ สัตย์ ต่อ พันช มิตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นเชื้อชาติไทยด้วยกัน เช่น ลานนาไทย เป็นต้น

ทรงมีพระราชอัชฌาศัยนิยมนคนดี คนมีความ
 สามารถ ถ้าจะลองนึกถึงเรื่องของมะกะโทเป็นคนไทย
 เชื้อชาติไทยใหญ่ ซึ่งได้แสดงความสามารถเฉลี่ย
 ฉลาด (จะไม่กล่าวถึงเพราะเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว)
 มีปฏิภาณไหวพริบ มีความขยันและก้าวหน้า ซึ่ง
 เคยดักลอบพาพระราชธิดา* ของพระองค์ แล้วกลับมา
 ถวายความเคารพ สวามิภักดิ์ (ซึ่งต่อมาได้ไปครอง
 เมืองมอญตั้งตัวเป็นกษัตริย์ขอพระเจ้าฟ้ารั่ว) ปรากฏ
 ว่าพ่อขุนรามคำแหง มีได้มีบัญชาให้ลงโทษ มะกะโท
 เพราะทรงเห็นว่าเป็นคนดี ทรงมีวิจารณ์ญาณลึกซึ้ง
 หลึกแหลม ทรงสามารถมองเห็นทะลุปรุไปรั้ง ถ้าเป็น
 คนธรรมดาตกค่อมญาณ พิเศษที่จะอ่าน บุคคลออกและ
 ถูกต้อง ซึ่งจะต้องอาศัยการสังเกตอย่างละเอียดถี่
 ถ้วน

พระราชอัชฌาศัยของ พระองค์ ที่ทรงนิยมนคนดี
 จึงได้ทรงอบรมสั่งสอนประชาชน ให้เป็นคนเฉลียว

* ประวัติชาติ ไทยของพระบริหารเทพธานี

ฉลาดขันขันแข็ง และมีความก้าวหน้า เป็นการ
ปลุกฝังให้เป็นประชาชนที่ดีของชาติ ประพฤติตนให้
ถูกต้องตามหน้าที่พลเมือง

ทรงมีพระราชอัชฌาศัยรักความก้าวหน้า ทรง
สำนึกอยู่ว่า อำนาจทางการ เมืองย่อม เกี่ยวข้อง กับ
เศรษฐกิจจึงมีพระราชกรณียกิจสร้างสรรค ส่งเสริม
ทางการค้าทั้งภายในและนอกประเทศอย่างกว้างขวาง
พัฒนาประเทศ ^{ต่างบ้านต่างเมือง} ให้เจริญก้าวหน้า
ไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ^{๗๗๖ ๗๗๖}

พระราชอัชฌาศัยอันล้ำเลิศ ประกอบกับพระ
ปรีชาญาณของพระองค์ ทำให้เป็นกษัตริย์ที่เป็นนัก-
ปราชญ์

พลชาติ ปรีชา เมธี ชาว กรีก โบราณ
ปรีชาเมธีในทางศิลปะ ธรรมศาสตร์ และ ลัทธิการเมือง
ต่างๆ บรมครูในทางวิชาวิทยาศาสตร์กล่าวว่า ประ-
เทศที่จะเจริญก้าวหน้าก็อยู่ที่ผู้ครองประเทศ ถ้า

ผู้ปกครองประเทศฉลาด ประเทศชาติก็จะฉลาด
 ตามไปด้วย ฉะนั้นควรให้ปรัชญาเมธีเป็นกษัตริย์
 หงโตแสดงออก ถึงทฤษฎี ทางการเมืองไว้อย่างสวยหรู
 แต่เป็นได้เฉพาะทฤษฎี นำเอามาปฏิบัติไม่ได้(จะไม่
 ขอล่าวดึงเพราะมันยาวมาก จะกล่าวเฉพาะที่ค้นคิด
 ของท่านผู้แทน(ท่านผู้แทนทฤษฎีว่าด้วยการทำให้ผู้
 ปกครองบ้าน เมืองเป็น นักปราชญ์ เรียกว่า
 Philosophers—Kings* เมื่อรำลึกถึงพ่อขุนรามคำแหง
 มหาราชกษัตริย์ผู้เป็นนักปราชญ์แล้ว จะเห็นว่า
 พระองค์เป็น Philosophers—King อย่างดี บุรณ
 พระองค์มิได้เป็นโดย ทฤษฎีของ ฟลาโต แต่พระองค์ทรง
 เป็นด้วยพระปรีชาญาณของพระองค์เอง ฉะนั้นพระองค์
 จึงทรงเป็นทั้ง นักรบ และ นักปราชญ์ เป็นยอด
 กษัตริย์แห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย

ข้อควรคิด

เมื่อมองดูประวัติศาสตร์ชาติไทยของเรา จะ

* เรื่องการปกครองแบบ Republic ของ Plato ในตำราวิชาปรัชญาตะวันตกของอาจารย์ จันงค์ ทองประเสริฐ

เห็นว่าบรรพบุรุษของเราเมื่อ 7000 ปีที่แล้ว เชื้อชาติ
ไทยเราหลงไหลจากภูเขาลดไต ถิ่นดั้งเดิมของเราสู่
ทางใต้มาเรื่อยเป็นลำดับนั้นเป็นไปด้วยการต่อสู้กับภัย
ตลอดเวลา เนื่องจากมีศัตรูอยู่รอบตัว เราเคยตั้ง
หลักตั้งบ้านเมือง และต้อง เสียดินแดน เสียเลือดเนื้อ
ชีวิตมามาก เฉพาะที่เสียดินแดนครั้งสำคัญ ๆ คือ
ระยะที่ 1 เสียนครลุง เมื่อ 300 ปีก่อนพ. ศ. ให้แก่
ตาด (ตาดถูกจีนกลืนชาติหมดแล้ว) ระยะที่ 2 เสีย
นครปานครเงี้ยว เมื่อพ. ศ. 205—328 ให้แก่จีน
ระยะที่ 3 เสียอาณาจักรน่านเจ้าให้แก่มองโกล
(มองโกลก็ถูกจีนกลืนชาติหมดแล้ว) เมื่อพ. ศ. 1779
ระยะที่ 4 เสียดินแดน 782,877 ตารางกิโลเมตร
ให้แก่คนผิวขาว ปัจจุบันเหลือที่ดินอยู่เพียง
513,477 ตารางกิโลเมตร

เราได้บทเรียนจากประวัติศาสตร์ ได้ข้อคิด

หลักฐานประวัติศาสตร์ของ พ. อ. (พิเศษ) ถวิล อยู่เป็น หัวหน้ากอง
ประวัติศาสตร์ กรมยุทธการทหารบก

จากผู้นำของประเทศมากมาย ไทยเราเคยบ้านแตก
 ส้าแหวกขาดแยกย้ายกระจัดกระจาย กว่าจะรวมกัน
 เป็นปึกเป็นปึกแผ่นได้ก็แสนยาก บังเอิญชาติไทยเรา
 โชคดี คงจะเป็นเพราะบารมีพระสยามเทวาธิราชเจ้า
 ใต้คุ้มครอง โดยประทาน กษัตริย์ที่ดี ที่เข้มแข็ง ให้เรา
 ทุกครั้งเมื่อประเทศชาติประสบความหายนะ เพื่อช่วย
 กู้บ้านกู้เมือง และสร้างสรรคประเทศให้รุ่งเรืองมี
 อำนาจมาทุกสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสมัย
 กรุงศรีอยุธยา จึงมีคำพังเพยว่า กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้น
 คนดี

จะสังเกต ได้ว่าการแก้ไขเหตุการณ์บ้านเมือง
 ใดดีใดแต่ละครั้ง จะชาติตั้งตั้งหนึ่งเดียวมิได้ แทบจะ
 เรียกว่าเป็น คาถา แห่งบทเรียน จากประวัติศาสตร์
 คือ สามัคคีธรรม

ปาฐกถา เรื่อง ลักษณะการปกครอง ประเทศ
 สยามแต่โบราณ ของสมเด็จพระยาดำรงราชา

นุภาพ กล่าวว่่า วิชาการปกครองของประเทศไทยแต่เดิม ใช้วิชาการทหารเป็นหลัก นั้น คือสัญลักษณ์แห่งการต่อสู้ของบรรพบุรุษและสำเร็จด้วย สามัคคีธรรม ทุกครั้งเราต่อสู้เพื่ออิสรภาพ เพื่ออธิปไตยของเรา และเป็นไปในแบบที่ถูกชาติอนุรักษานเสียแทบทุกครั้ง ชาติไทยเราไม่ค่อยจะรุกรานใคร ถึงจะมีเมืองชน เมืองออกก็ให้ความคุ้มครองดูแลอย่างดี เพราะเรารัก ความสงบตั้ง สมเด็จพระยาดำรง ทรงกล่าวว่า ไทยเรารักอิสระของชาติ (Love of National Independence) และ ปราศจากวิหิงษา (Toleration) คือไม่เบียดเบียนใครสมดังเพลงชาติที่ว่า ‘...ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด...’ ศัตรูสำคัญที่รุกรานเรามากที่สุดคือจีน

จีนสมัยโบราณ มีนโยบาย ชอบรุกรานประเทศต่าง ๆ ทั่วไป และมีความถนัดจัดเจนในการกลืนชาติ อย่างฉกาจฉกรรจ์ คนไทยบางส่วนที่ถูก

กลืนไปแล้วก็ไม่ค่อย ได้แก่คนไทยในส่วนที่อพยพ
หนีไม่ทัน คนไทยอย่างพวกเราในปัจจุบันนั้นนับว่า
โชคดีมาก ที่ได้มาเกิดในแหลมทองอันอุดมสมบูรณ์
มีอิสระเสรี อยู่ในประเทศของเราที่เต็มเปี่ยมไปด้วย
เกียรติภูมิ

จีนเกรงขามไทยมาก ในรัชสมัย พ่อขุนราม-
คำแหงมหาราช เพราะระย่อต่อพระบรมเดชาภาพ
ของพระองค์ ซึ่งขณะนั้นอาณาจักรของไทยมี เอก-
ภาพ (Unity) สูง คือมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และ
มีความสามัคคีภายในชาติ อย่างดียิ่ง นับจากนั้น
เป็นต้นมา ไทยก็ห่างเหินกับการสู้รบหรือทำสงคราม
กับจีน แต่ในปัจจุบันนี้ไทยเรากำลังเผชิญปัญหา
เกี่ยวกับจีนนอก หมายถึงจีนคอมมิวนิสต์ หรือ จีน-
แดง มันไม่ใช่สงครามเหมือนในอดีต แต่มันเป็น
สงครามนอกแบบ (Un-Conventional Warfare)
เขาใช้กลยุทธ์ที่ไม่ให้เรารู้ตัว ซึ่งมั่วหลายอย่าง

หลายลักษณะ การปฏิบัติการของเขามุ่งกระทำต่อ
 ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนตามชายแดน
 วิชาที่เขาหวังผลมากคือ การโฆษณาชวนเชื่อ ยุแหย่
 ยุยงส่งเสริมให้ไทยเกลียดคนไทยด้วย กันนั้นเป็นส่วน
 หนึ่งของปฏิบัติการของเขาที่เรียกว่าสงคราม
 จิตวิทยา (Psychological Warfare) จากนั้นก็
 การแทรกซึม บ่อนทำลาย ดำเนินการกระทำให้
 ประเทศของเราแตกแยกออกเป็นส่วน เสมือนก้อน
 ที่จะกระหน่ำลงบนแก้ว ให้แตกกระจายเป็นเสี่ยง ๆ
 แล้วเขาก็จะเข้ามาครอบงำประโยชน์ของเขาบนความ
 พิพาศของเรา! นั่นคือความคิดของเขา!

เราจะป้องกันอย่างไร?

เราไม่ยอม หลงไหล คำยุแหย่ หรือการ
 โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ เป็นอันขาด เพราะมันคือ
 บ่วงที่เขาเหวี่ยงมาคล้องคอเรา ตั้งเราไปเป็นเครื่อง
 มือของเขาเพื่อกำลายพี่น้องร่วมชาติของเราเอง

ขณะที่เดียวกันเราจะต้องตั้งมั่นใน ความ
สามัคคี ประวัติศาสตร์ให้บทเรียนเราแล้วว่า บ้าน
เมืองต้องเสียอิสรภาพ ด้วยสาเหตุที่เราแตกแยกกัน
ทุกครั้ง ทำอย่างไรความสามัคคีภายในชาติจะมั่นคง
ได้?

เมื่อเรามองประวัติศาสตร์ ในรัชสมัย พ่อขุน-
รามคำแหงมหาราช หรือมอง ศิลปจารึก ของพระ-
องค์ เราเห็นแล้วว่าคนไทยสมัยนั้นสามัคคีกันมาก
เพราะเรามีความซื่อสัตย์ ภายในรัฐระหว่างผู้ปก-
ครองประเทศกับประชาชน และระหว่างประชาชน
กับประชาชนด้วยกัน ความซื่อสัตย์เป็นพระราช
อัธยาศัยขององค์กษัตริย์ ซึ่งมีหลักการกระทำแก่
ประชาชนในแบบ...แก่ข้าด้วยซื่อ ทั้งยังได้วางหลัก
แห่ง อุดมคติ ที่ว่า...เห็นข้าวท่านบ่ใคร่พิน เห็น
สินท่านบ่ใคร่เดือด

ปัญหาในเรื่องความสามัคคีนั้น ส่วนใหญ่
ขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ ในองค์การของ

รัฐกับประชาชน ถ้าเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต่างยึดอุดมคติ
 ดังกล่าวแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิด ศรัทธา เกิดความ
 เชื่อมถือ เกิดความรัก เกิดการเข้าถึง เกิดความไวใจ
 และสิ่งที่ตามมาก็คือความสามัคคีปรองดอง นั่นคือ
 เอกภาพของสังคม หรือความเป็นปึกเป็นแผ่นของ
 ประชาชน ตามลักษณะระบบสังคมสมัยพ่อขุนราม-
 คำแหง ที่เรียกว่า highly organised ดังได้กล่าว
 แล้ว

เมื่อเป็นเช่นนั้น พวกศัตรูอุบาทว์ มันจะแหลม
 หนาเข้ามาทำไหนก็ต้องหงายหน้าไปทันที นั่นแหละ
 คือแนวทางที่ยอดกษัตริย์ไทยได้แผ้วถาง ทำทางให้
 พวกเราเดิน! ฉะนั้นคำสั่ง ๆ แต่ลึกซึ้งและทรงคุณค่า
 หรือถือว่าเป็นหัวใจของคณาจักรกษัตริย์ ที่สามารถ
 ประกันสังคมและคุ้มครองชาติ คำว่า ซอสัตย์!

ผู้เขียนใคร่ขออัญเชิญ ดำรัสพระร่วง พระ
 ราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเจ้าเรือง พระร่วง

ซึ่งได้ถูกใส่ทำนองเป็นเพลงไพเราะจับใจจับใจ ซึ่งได้
 ยืนได้ฟังมานานแล้ว ดั่งแต่ผู้เขย่นยังศีรษะเท่ากำปั้น
 อยุ่

... ฉะนั้นไซ้ร้อไทยจงร่วมรัก	จงร่วมสมัครสโมสร
เอาใจเผื่อเม่อมไพรรอน	จะได้สู้ตัสกรด้วยเต็มแรง
ไทยรวมกำลังดงมัน	จะสามารบป้องกันขันแข็ง
ถึงแม่วาส์ตรูมมแรง	มายุทธแยงก็จะประลาดไป
ขอแต่เพียงไทยเรอาอย่าผลาญญาติร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่	
ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย	จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวงเมือง
ให้นานาภาษาเขานิยม	ชมเกียรติยศฟู่ฟ่อง
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง	ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลกา
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง	บำรุงทั้งชาติศาสนา
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า	วัฒนาเถิดไทย ไชโย

คณะผู้จัดพิมพ์

ฉัตรชัย	ผลพานิช	สมชาติ	ปิยะบวร
อุทัย	วงศ์กำแหง	แหลมทอง	วีรวัดพัฒนโยธิน
สวัสดิ์	ศรีสวัสดิ์	ส.อ. สัมฤทธิ์	บุญศิริยะ
ร.ต. มมุ	ตู่วิเชียร	สิงห์	เจียบแหลม
สงเคราะห์	वादเวียงชัย	ประเสริฐ	เทียนภู
รังษี	นาคะเวช	จ.ส.อ. เดชา	ขำวิทย์
เพิ่มสุข	บุญศิริยะ	ส.ต.ท. สำเรียง	รักสอาด
ทองดี	จุลศิริ	ฉัตรชัย	พฤษาชาติ
ปรีชา	นกแก้ว	วิสิฐ	อิงบุญจลาภ
สมปอง	ยี่สุนเทศ	เจตน์	หล่อใจ
ชะลอม	เปล่งรัตน์	เจน	สุขในมณี
จำลอง	จาร์	ส.อ. อำนาจ	บูรินทรามาตย์

พิมพ์ที่สัถยการพิมพ์ 889/1 ถนนอรุณอมรินทร์
นายประสงค์ ตระการสัตตกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2512

โทร. 61385

ไอ้อดีตอันสกลไสกลายเป็นขาก
ทั้งรอยฝากจารึกไว้ในดวงจิต
ภาพความหลังฝังกมลให้ลพิศ
ตราบชีวิตจะมอดม้วยไปด้วยกัน

อ. บุรินทร์รามาศย์